

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

DUYGUSAL MANİPÜLASYONUN YORDAYICILARI OLARAK EBEVEYNDEN ALGILANAN
PSİKOLOJİK KONTROL VE ROMANTİK İLİŞKİ TEMALİ OBSESYON VE
KOMPULSİYONLAR

Zeynep ÇELİK

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

DUYGUSAL MANİPÜLASYONUN YORDAYICILARI OLARAK EBEVEYNDEN ALGILANAN
PSİKOLOJİK KONTROL VE ROMANTİK İLİŞKİ TEMALİ OBSESYON VE
KOMPULSİYONLAR

PERCEIVED PARENTAL PSYCHOLOGICAL CONTROL AND RELATIONSHIP FOCUSED
OBSESSIONS AND COMPULSIONS AS PREDICTORS OF EMOTIONAL MANIPULATION

Zeynep Çelik

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Zeynep ÇELİK'in hazırladığı "Duygusal Manip¼lasyonun Yordayıcıları Olarak Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol ve Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonlar" başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **Eğitim Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Y¼ksek Lisans/Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı Doç. Dr. Nil¼fer KOT¼RK İmza

J¼ri Üyesi (Danışman) Prof. Dr. İbrahim KEKLİK İmza

J¼ri Üyesi Doç. Dr. Zeynep ATİK İmza

J¼ri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN AVCI İmza

J¼ri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra ÜNLÜ KAYNAKÇI İmza

Enstit¼ Y¼netim Kurulunun
.../.../.... Tarihli ve
sayılı kararı.

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim, Öğretim ve Sınav Y¼netmeliđi'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri üyeleri tarafından 22 / 03 / 2024 tarihinde uygun g¼r¼lm¼ř ve Enstit¼ Y¼netim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Duygusal manipülasyon, bireyin çıkarlarını gerçekleştirmek adına örtük şekilde başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını etki altına almasıdır. Duygusal manipülasyon kavramının ilişkili olduğu değişkenleri ortaya koymak fenomenin belirlenmesi ve önleyici çalışmaların gerçekleştirilmesi adına önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrolün ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonların, duygusal manipülasyonu yordayıp yordamadığını incelemektir. Çalışmada ilişkisel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu uygun örnekleme yoluyla erişilen romantik ilişki geçmişli olan veya en az üç aydır devam eden ilişkiye sahip olan genç yetişkin bireyler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 259 katılımcı bulunmaktadır (%81.5 kadın, %18.5'i erkek). Veriler, Duygusal Manipülasyon Ölçeği (DMÖ), Psikolojik Kontrol Ölçeği (PKÖ), Romantik İlişki Obsesyon Kompulsiyon Ölçeği (RİOKÖ) ve Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği (PİOKBÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon, bağımsız örneklemler *t* testi ve tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonucunda yordayıcı değişkenlerin duygusal manipülasyon varyansının eş zamanlı olarak %15.9'unu açıkladığı bulunmuştur. Ayrıca duygusal manipülasyon puanı cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşırken ilişki memnuniyetine göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Bulgular, sınırlılıklar ve araştırmacı ve uygulayıcılar için öneriler tartışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Duygusal manipülasyon, psikolojik kontrol, romantik ilişkiler, obsesif kompulsif belirtiler, ebeveyn kontrolü

Abstract

Emotional manipulation refers to implicitly influencing others' feelings, thoughts and behaviors in order to realize one's own interests. The identification of variables associated with emotional manipulation is important for understanding the phenomenon and conducting preventive interventions. Thus, the aim of the study was to investigate whether the perceived parental psychological control and romantic relationship-oriented obsessions and compulsions significantly predict emotional manipulation or not. The study utilized a relational design. Participants were selected by convenience sampling method. Participants of the study, who were young adults who had a romantic relationship history or who were currently in a romantic relationship for at least three months. The sample comprised 259 individuals (81.5% female, 18.5% male). The Emotional Manipulation Scale (EMS), the Psychological Control Scale (PCS), the Relationship Obsessions and Compulsion Inventory (ROCI), and the Partner-Related Obsessive-Compulsive Symptoms Inventory (PROCSI) were used as data collection instruments. Multiple linear regression, One Way ANOVA and independent samples *t* test were utilized for analysis of the data. Result of multiple linear regression indicated that predictor variables explained the 15.9% of the variance in emotional manipulation. Further, it was observed that there was no significant difference in emotional manipulation scores according to relationship satisfaction however there was a significant difference in emotional manipulation scores according to gender. Findings, limitations and implications for both researchers and practitioners were discussed.

Keywords: Emotional manipulation, psychological control, romantic relationships, obsessive and compulsive symptoms, parental control

Teşekkür

Öncelikle lisans eğitimimden bu yana tecrübesi ve içtenliğiyle her zaman desteğini hissettiren ve her zorlandığım durumda yanımda olup yol gösteren yüksek lisans tez danışmanım kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. İbrahim KEKLİK'e çok teşekkür ederim. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleri ile ufkumu genişlettikleri ve tüm içtenlikleri ile ilgileri için Hacettepe Üniversitesi PDR Anabilim Dalı'ndaki tüm kıymetli hocalarıma teşekkür ederim.

Tez savunmamda bana yol gösteren ve dönütleri ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Nilüfer KOÇTÜRK, Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN AVCI, Doç. Dr. Zeynep ATİK ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra ÜNLÜ KAYNAKÇI' ya teşekkür ederim.

Beni koşulsuz sevgi ve desteği ile büyüten biricik annem Sevtap BAŞARAN, her zaman yanımda olan dedem Servet BAŞARAN ve dayım Taner BAŞARAN'a tüm kalbimle teşekkür ederim.

İçindekiler

Kabul ve Onay	ii
Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Teşekkür	v
Tablolar Dizini	viii
Şekiller Dizini	ix
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini	x
Bölüm 1 Giriş	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
Araştırma Problemi	8
Sayıtlar.....	8
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar	9
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	11
Duygusal Manipülasyon.....	11
Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol.....	16
Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonlar	20
İlgili Araştırmalar.....	22
Bölüm 3 Yöntem	27
Araştırmanın Türü	27
Çalışma Grubu	27
Veri Toplama Araçları	29
Veri Toplama Süreci.....	31
Verilerin Analizi.....	32
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	40

Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	40
Alt Problemlere ilişkin Bulgular	41
Yorumlar ve Tartışma.....	43
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler	49
Sonuç.....	49
Öneriler.....	51
Kaynaklar	53
EK-A: Duygusal Manipülasyon Ölçeği.....	72
EK B: Psikolojik Kontrol Ölçeği	73
EK C: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği.....	75
EK Ç: Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği	76
EK-D: Kişisel Bilgi Formu	78
EK-E: Araştırma Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu/ Araştırma Etik Komisyonu Onay Bildirimi.....	79
EK-F: Etik Beyanı	80
EK-G: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	81
EK-H: Thesis/Dissertation Originality Report.....	82
EK-I: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı.....	83

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>Betimsel İstatistik Tablosu</i>	28
Tablo 2 <i>VIF ve Tolerans Değerleri</i>	38
Tablo 3 <i>Değişkenler Arası Korelasyon</i>	38
Tablo 4 <i>Duygusal Manipülasyonun Yordayıcılarına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi</i>	40
Tablo 5 <i>Alt Boyutlara İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi</i>	41
Tablo 6 <i>Duygusal Manipülasyon Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Bulguları</i>	42
Tablo 7 <i>İlişki Memnuniyetine Göre Duygusal Manipülasyonun Betimsel İstatistikleri</i>	43
Tablo 8 <i>İlişki Memnuniyetine Göre Duygusal Manipülasyonun ANOVA Bulguları</i>	43

Şekiller Dizini

Şekil 1 <i>Normal Dağılım için Histogram Grafiği</i>	33
Şekil 2 <i>Normal Dağılım için P-P Grafiği</i>	33
Şekil 3 <i>Varyans Homojenliği için Saçılım Grafiği</i>	34
Şekil 4 <i>PKÖ Anne için Kısmi Regresyon Dağılımı</i>	35
Şekil 5 <i>PKÖ Baba için Kısmi Regresyon Dağılımı</i>	36
Şekil 6 <i>RIÖKÖ için Kısmi Regresyon Dağılımı</i>	36
Şekil 7 <i>PIÖKBÖ için Kısmi Regresyon Dağılımı</i>	37

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

DMÖ: Duygusal Manipülasyon Ölçeği

PKÖ: Psikolojik Kontrol Ölçeği

PK: Psikolojik Kontrol

ES: Ebeveyn Saymazlığı

PIOKBÖ: Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği

RIOKÖ: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği

PDS: Partnere Duyulan Sevgi

PTS: Partner Tarafından Sevilme

İD: İlişkinin Doğruluğu

MY: Mesleki Yeterlilik

Dİ: Duygusal İstikrarlılık

Bölüm 1

Giriş

Giriş bölümünde araştırmaya ilişkin problem durumu ortaya konulduktan sonra araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi ile alt problemler verilmiştir. Ardından sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmanın temel kavramlarına ait tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnsan yavrusu doğduğu anda savunmasızdır. Hayatta kalması için başkasına zaruri derecede ihtiyaç duyar. Yaşamın bu döneminde en büyük destekçisi bakım verenleridir (Yıldırım, 2010). Bakım vereni ile ilişkisi sağlam bir temel üzerine kurulu olan çocukların, yetişkinlik dönemine geldiğinde diğerleri ile güvenli ilişkiler kuracağı düşüncesi bağlanma kuramı tarafından ileri sürülmüştür (Burger, 2006). Yine bağlanma kuramcılarına göre bir bebeğin yetişkin olduğunda dünyayı, kendini ve çevresini nasıl algılayacağını temeli bu dönemde atılmaktadır. Bowlby'e (1973) göre yaşamının ilk yıllarında bakım vereni tarafından içten sevildiğini hisseden çocuk, kendini sevilesi biri olarak algılamak bu sevgiden mahrum kalan çocuk ise kendini değersiz hissetmektedir.

İnsan sosyal bir çevrenin içine doğar ve çevresinden bağımsız düşünülemez. Birey bu sosyal ağından destek alır. Kişinin büyüüp gelişmesiyle birlikte genişleyen ve değişen çevresinden aldığı bu desteğe sosyal destek denilmektedir. Bireyin gelişiminde çevresi önem arz etmektedir. Bireyin sosyal ağının, birey ihtiyaç duyduğu zaman destekleyici olması gerekmektedir. Destekleyici bir sosyal ağa sahip olmak, bireyin gelişimine katkı sağlarken aynı zamanda ciddi sorunlarla karşı karşıya gelmesini önlemekte ve başa çıkabilmesine olanak tanımaktadır. Kişinin bu çevreden gördüğü sosyal destek düzeyi, onun psikolojik, sosyal, bilişsel gelişimine etki etmektedir. Bu etki olumlu olabileceği gibi olumsuz yönde de olabilmektedir (Yıldırım, 2010).

Dünyadaki yaygın sorunlardan biri olan şiddet farklı şekillerde insanların karşısına çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütüne (1996) göre şiddet, ölüm, yaralanma, psikolojik zarar,

gelişim geriliği ve yoksunluk gibi sonuçları olabilen kişinin sahip olduğu gücünü ve fiziksel kuvvetini kasıtlı şekilde bir diğer kişiye veya topluluğa karşı kullanmasıdır. Şiddet farklı bağlamlarda olduğu gibi farklı şekillerde de görülmektedir. Şiddet, fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve siber olmak üzere beş şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu türlerin arasında yer alan psikolojik şiddet, bedende bir zarara neden olmadığı için belirlenmesi güçtür (Rogers ve Follingstad, 2014). Psikolojik şiddet, yaşamda sıkça karşılaşılan ve kişinin psikolojik, sosyal ve zihinsel sağlığına zarar veren bir şiddet türüdür (Kulkara vd., 2020). Aynı zamanda psikolojik şiddet, diğer şiddet türleri ile birlikte de görülmektedir. Ayrancı vd. (2002) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulgularına göre çalışma grubundaki kadınların %99.1'i psikolojik şiddet görmüştür. Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların %80.9'u bağırma, %73.6'sı eleştirilme, %54.5'i ise azarlama gibi davranışlara maruz kalmıştır. İncitici sözler, kurbanı kontrol altına alma, kurbanın sahip olduğu şeylere kasıtlı şekilde zarar verme, kısıtlama, çevresinden uzaklaştırma gibi eylemler de psikolojik şiddette örnek olarak gösterilmektedir (Orpinas vd., 2012). Amerika'da Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Anketi 2016-2017 raporuna göre psikolojik saldırgan davranışlara maruz kalan bireylerin tahmini niceliği hakkında çalışma yapılmıştır (Leemis vd., 2022). Kadınların %49,4'ü yaşamları boyunca partnerden psikolojik saldırganlık gördüğünü bildirmiştir. Bu saldırılar arasında dışavurumcu saldırganlık ve zorlayıcı kontrol ve tuzağa düşürmeyi içermektedir. Kadınların yaşamları boyunca partnerleri tarafından maruz bırakıldıkları en yaygın zorlayıcı kontrol davranışları sırasıyla; takip edilmek, kendisi adına kararları partnerinin vermesi, kendileri için önemli olan bir şeyi yok etmeleri, kendilerine zarar vermekle veya intihar etmekle tehdit etmeleri ve çevresiyle görüşmesini engellemeye çalışması yer almaktadır. Aynı çalışmada erkekler ile ilgili oranlar da bulunmaktadır. Bu çalışmaya göre erkeklerin %45,1'i yaşamları boyunca partnerlerinden psikolojik saldırganlık gördüğünü bildirmiştir. Erkeklerin %20,2'si ise yaşamları boyunca partnerlerinden dışavurumcu saldırganlık görmüştür. Zorlayıcı kontrol ve tuzağa düşürme davranışına maruz kalan erkeklerin yüksekten düşüğe sırasıyla takip edilmek, kendileri için önemli olan bir şeyin yok edilmesi ve kendileri adına karar verildiğini bildirmiştir. Psikolojik şiddet ile ilgili literatür

incelendiğinde çoğunlukla yakın partner tarafından uygulanan psikolojik şiddet çalışmalarına rastlanılsa da psikolojik şiddet hayatın tüm alanında bireylerin karşısına çıkmaktadır. Partner şiddeti ile zorlayıcı kontrolün ilişkisini ele alan bir çalışmada zorlayıcı kontrole maruz kalan kadınların, zorlayıcı kontrole maruz kalmayan kadınlara kıyasla partner şiddetinin her türünü daha sık yaşadıklarını ve daha yüksek düzeyde tehlike altında olduklarını bildirmişlerdir (Dichter vd., 2018). Bu nedenle şiddet kavramından sonra güç ve zorlayıcı kontrol kavramlarına da değinilmiştir.

İlişkilerdeki gücün, ikna edici ve boyun eğici olmak üzere iki bileşeni bulunmaktadır (Smith vd., 2010). Güç kavramı ile bireyin hedeflediği sonucu elde edebilmesi amacıyla ilişki içinde olduğu bireyin üzerinde etki bırakabilme yeteneği tanımlanır (Simpson vd., 2015). Güç çeşitlerinden biri olan zorlayıcı güç (coercive power), bireyin, gücü elinde bulduranın isteği karşılanamadığında kendisinin cezalandırılacağını düşündüğünde ortaya çıkmaktadır (French ve Raven, 1959). Hamberger vd. (2017) zorlayıcı kontrolün (coercive control) üç yönünü tespit etmiştir. Bu yönlerden birincisi kasıtlı olması, ikincisi mağdurun bu davranışları olumsuz olarak algılaması üçüncüsü ise ikna edici tehditler ile kontrol sağlama becerisine sahip olmaktır.

İlişkilerde kontrolün bir ucu, iyi huylu ikna edici etki diğer ucu ise manipülasyondur (Layder, 2009). Bir psikolojik şiddet türü olan duygusal manipülasyon, başkasının duygu, düşünce ve davranışlarını kendine hizmet etmesi amacıyla örtük şekilde değişimine neden olup bireyin kendi çıkarlarını gerçekleştirebilmesi amacıyla diğerlerinin duygularını manipüle etme becerisi şeklinde tanımlamaktadır (Grieve ve Mahar, 2010). Duygusal manipülasyon romantik ilişkiler, okullar, iş yerleri, ebeveyn çocuk ilişkisi, toplumsal hayat bağlamında değişik şekillerde ele alınmaktadır. Farklı bağlamlarda görülse de duygusal manipülasyonun amacı ortaktır. Bu amaç, kurban üzerinde kontrolü sağlamak ve bu şekilde hedefe ulaşmaktır. Duygusal manipülasyon, kurbanda uzun vadede depresyon, kaygı, bilişsel hasar ve psikoza varacak şekilde sonuçlara neden olmaktadır (Petric, 2018).

Duygusal manipölasyon insan ilişkilerini zedelemek ile kalmayıp bireylerde ruhsal olarak derin yaralar açmaktadır. Duygusal manipölasyon, ruhsal travmanın taşınmasında aracı olmaktadır. Erdoğan ve Öztürk (2018) ruhsal travmanın aktarımında narsisizmin rolünü inceledikleri çalışmaya göre narsisist davranış örüntüleri sergileyen bireyler, çocukluktan gelen ruhsal travmalarını partnerlerine aşk bombardımanı (love-bombing), gaz lambası (gaslighting) ve yok olma (ghosting) taktiklerini kullanarak aktarmaktadır. Gaslightinge maruz kalan birey gerçeklik algısını yitirerek yönlendirilmeye açık hale gelmektedir (Dorpat, 1994, akt. Demirel, 2020). Love-bombing yönteminde ise ilişkinin başındaki yoğun iletişim ve ilginin etkisiyle birey karşısındakine bağımlı hale gelmektedir (Strutzenberg, 2016). Diğer bir yöntem olan ghosting, aniden ve beklenmedik anda ilişkinin bitirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (LeFebvre, 2017). Bu yöntemlerin romantik ilişkilerde kullanıldığı narsisizmin gelişmesinde ebeveynlerle kurulan ilişkinin ve nesne ilişkileri dinamiğinin etkili olduğu bilinmektedir (Develi, 2022).

Manipölatif davranışlar romantik ilişkilerde görülebildiği gibi ebeveyn çocuk ilişkisinde de görülmektedir. Ebeveynin çocuğunun duygularını görmezden gelmesi, suçlu hissettirmesi, sevgisini geri çekmesi gibi davranışları psikolojik kontrol davranışları kapsamında değerlendirilmekte olup ebeveynlerin sergiledikleri bu manipölatif davranışlar çocuğun sağlıklı duygusal gelişimini sekteye uğratmakta ve içselleştirme problemlerine yol açabilmektedir (Barber, 1996). Psikolojik kontrol çocuğun özerklik gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir (Sayıl ve Kındap, 2010). Çocuğun duygusal gelişiminin normal seyrinde ilerleyebilmesi için ebeveyn desteği gerekmektedir. Manipölatif davranış sergileyen ebeveynlerin çocukları yetişkin olduklarında kendi ilişkilerine bu davranış örüntülerini aktarabilirler. Örneğin, narsisist davranış örüntüleri sergileyen ebeveynler tarafından yetiştirilmiş çocuklarda narsisizm çekirdeğinin geliştiği ve narsisist davranış örüntüleri sergileyen bireylerin diğerlerine karşı çeşitli duygusal manipölasyon yöntemlerini kullandığı bilinmektedir (Erdoğan ve Öztürk, 2018). Aynı zamanda çocukların ebeveynlerine ilişkin algıları, yetişkin oldukları zaman diğerleri ile kuracağı ilişkiyi etkilemektedir (Collins

ve Read, 1990). Bu açıdan değerlendirildiğinde bir çocuğun duygusal gelişiminde ebeveyn davranışlarının önemli olduğu söylenebilir. Bireylerin aidiyet ihtiyacının karşılanması için bireyin kendisi için önemli olan kişilerle nitelikli ilişkilere ve bu ilişkilerin tutarlı ve kalıcı olması gerekmektedir (Baumeister ve Leary, 1995). Destekleyici ve sıcak ilişkiler bireylerin iyilik hali için önemli olduğu görüşü benimsenmiştir (Ryan ve Deci, 2001).

İlişkiler, hayatın her döneminde önemli olsa da romantik ilişkiler ergenlik dönemi itibariyle önem kazanmaya başlamaktadır. İlişkilerden doyum sağlamayı engelleyen bazı nedenler bulunmaktadır. Bunlardan birisi de partner ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonlardır. Levy vd. (2020) tarafından romantik ilişkiler bağlamında obsesif kompulsif bozukluk, bireyin ilişkisine ve partnerine odaklanan takıntılar, şüpheler ve zorlayıcı davranışlar barındıran bir obsesif kompulsif bozukluk türü olarak değerlendirilmiştir. Abbey vd. (2007) yüksek düzeyde tekrarlayıcı düşüncelerin bireyi meşgul etmesi dolayısıyla partnerine ve ilişkisine yeterli zamanı ve enerjiyi gösteremeyip yakınlık kurulmasını engellediğini ortaya koymuştur. Romantik ilişkilerde görülen bu düşünceler, hem tatminsizliğe hem de bu düşünceleri gidermeye yönelik yapılan davranışlar nedeniyle de zaman kaybına yol açmaktadır (Doron vd., 2012a). İlişkilerine atfettiği önem düzeyi ve ilişkisine dair kaygı düzeyi yüksek olan bireylerde ilişkisel obsesif ve kompulsif belirtilerin görülme olasılığı bulunmaktadır (Doron vd., 2013). Bu belirtilerin görülmeye başladığı dönem genç yetişkinlik dönemi olup bireylerin ilişkilerine dair önemli kararları vereceği zamanlara denk gelmektedir (Doron vd., 2014).

Bu araştırma kapsamında duygusal manipülasyonun, psikolojik kontrol ve ilişkisel obsesyon ve kompulsiyonlar tarafından yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. İlişki niteliğinin bireyin iyilik hali üzerindeki etkisi dikkate alındığında manipüle etme düzeyini hem aile hem de romantik ilişkiler bağlamında açıklayabilecek kavramları ortaya çıkarmak önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bireyin mantığının anlaşılması için onun diğerleri ile olan ilişkisinin irdelenmesi gerektiğini belirten Adler (2014) sevgi ile bireyin öz güven kazandığını ve diğer taraftan reddedilme ile de bireyin başkalarını etkilemek için sahte araçlara yöneldiğini vurgulamıştır. Psikolojik problemlere ilişkilerdeki sorunların ve ilişkilerde ortaya çıkan kaygının neden olduğunu vurgulayan Sullivan ise yaşamın temel doyum kaynağının kurulan ilişkiler olduğunu belirtir ve kişiliği, bireylerin hayatlarındaki önemli kimseler ile kurduğu etkileşimin bir sonucu olarak görmektedir (akt. Ulaş, 2017). Benzer şekilde Glasser (2010) bireylerin karşılanması gereken psikolojik ihtiyaçlarını ifade etmiştir. Bu ihtiyaçlar sevmek ve sevilme ile değerli hissetmektir. Bu ihtiyaçlar karşılanmadığı zaman birey rahatsızlık hisseder ya da reddedilme korkusu ile ilişki kurmaktan kaçınır. Bu kaçınma davranışını sıcak radyatörün bireyi yakmaması için kaçması durumuna benzetmiştir.

Etkili kişilik işleyişinin ve ruh sağlığının temel bir özelliği olarak bireyin diğerleriyle yakın duygusal bağlar kurma kapasitesini gösteren Bowlby (1988) çocuğun düşünce ve davranışlarında ona nasıl davranıldığına dair izler bulunabileceğini ifade etmiştir. Adler (2012) ise yakın ilişki kurabilme ve sosyallik gibi yaşam görevlerinin ihmal edilmiş çocuklar tarafından yerine getirilmesinin zor olduğunu çünkü bu çocukların hem diğerlerine kuşkuyla yaklaştığını hem de öz güvenlerinin düşük olduğunu belirtmiştir. Yakınlığın bir gelişim görevi olduğunu ileri süren Erikson (1994) psikososyal gelişim açısından genç yetişkinliğe denk gelen dönemini yakınlığa karşı uzak durma şeklinde tanımlamıştır. Bir önceki gelişim dönemlerini başarılı şekilde tamamlayan birey bu dönemin gelişim görevi olan yakınlığı yerine getirebilir. Bu yakınlık, gerçek ve karşılıklıdır. Aksi takdirde birey kendini yakın ilişkilerden izole eder.

Yakın ilişki türlerinden biri olan romantik ilişkiler, sevmek ve sevilme ihtiyaçlarını karşılamada yollarından biridir. Sevgi temel ve gerçek bir ihtiyaç olup sevginin özünde etken ilgi, sorumluluk, saygı ve bilgi bulunmaktadır (Fromm, 2020). Romantik ilişkilerde yakınlık ise, bir çiftin karşılıklı olarak yaşadıkları bağlılık ve duygusal, bilişsel ve fiziksel

yakınlığın düzeyine göre karakterize edilmektedir (Moss ve Schwebel, 1993). Nitelikli yakın ilişki, bireyde olumlu duyguların ortaya çıkmasını ve yaşam doyumu elde etmesini sağlamaktadır (Gizir, 2012). Benzer şekilde romantik ilişkilerini iyi olarak değerlendiren bireylerin psikolojik iyi oluş, benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeyleri yüksektir (Güven, 2021).

İçinde bulunulan çevrenin bireyin psikolojik ihtiyaçlarını karşılar nitelikte olması bireylerin duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde yakın ilişkiler bireyin yaşamında hayati bir önem arz etmektedir. Doyurucu yakın ilişkiler olduğu gibi bireyi olumsuz yönde etkileyen, psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmadığı ilişkiler de mevcuttur. Bu duruma romantik ilişkiler bağlamında obsesif kompulsif bozuklukta görülen partnerden tekrarlı şekilde şüphelenme davranışı nedeniyle ilişkiye verilen zarar örnek olarak gösterilebilir (Doron vd., 2014). Benzer şekilde ebeveyn den algılanan psikolojik kontrol davranışları da ebeveyn çocuk arasındaki bağı zedelemektedir (Barber, 1996). Diğer taraftan duygusal manipülasyon stratejilerinin kullanıldığı ilişkilerde manipüle edenin kendi çıkarları için diğerini kullanması durumu ilişkilerdeki doyumu etkilemektedir. Bu konuda çalışma yapan Kuru (2022) duygusal manipülasyonun her iki cinsiyet için de düşük ilişki doyumu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. İlişki doyumuna olan olumsuz yöndeki etkisine ek olarak duygusal manipülasyon, bireylerin ruh sağlığı üzerinde de olumsuz etkiye sahiptir (Petric, 2018).

İlişkilerin niteliğinin ruh sağlığı açısından önemi kültürel faktörlerle de açıklanabilir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu ağırlıklı olarak toplulukçu özellikler gösteren ülkelerde ilişkili benlik yapısı gereği, uyumlu olmak, diğerlerinin duygularına duyarlı olup zihin okumak, kendinden beklenen rol ve sorumluluklarına göre davranmak bireylerden beklenmektedir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2017). Bireyin kendisini ait olduğu grup normlarına göre tanımladığı toplulukçu kültürlerde, birbirine bağlılık ve yakınlık içeren davranışlar görülmektedir (Triandis vd.,1990). Bu açıdan değerlendirildiğinde ilişkilerdeki yakınlığı zedeleyecek durumların yaşanması bu tarz kültürlerde bireyler için daha farklı algılanabilir

(Sümer vd.,2009). İlişki dinamikleri bireylerin ruh sağlığı üzerinde önemli olması nedeniyle ilişki dinamiklerini irdelemek hem önleyici çalışmalara hem de ilişki sorunları ile çalışan psikolojik danışmanlara ışık tutacaktır. Aynı zamanda ele alınan kavramların birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yakın ilişkileri farklı bağlamlarda ele alan bir çalışma olarak çocukluk dönemi ile yetişkinlik dönemini birleştirmesi nedeniyle de ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrolün ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonların, duygusal manipülasyonu yordayıp yordamadığını ortaya koymaktır.

Araştırma Problemi

Bu araştırmada *“Ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol ve ilişki-partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?”* sorusuna yanıt aranmıştır.

Alt Problemler

1. Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin alt boyutları, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği'nin alt boyutları ve Partnere İlişkin Obsesif ve Kompulsif Belirtiler Ölçeği'nin alt boyutları duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?
2. Kadınların duygusal manipülasyon puanı ile erkeklerin duygusal manipülasyon puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark var mıdır?
3. Duygusal manipülasyon puanı ilişki memnuniyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Sayıtlar

Katılımcıların ölçeklere verdikleri cevapların gerçeğe en yakın şekilde olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma romantik ilişki deneyimine sahip 18-30 yaş bireyler ile sınırlıdır.
2. Araştırma bulguları Psikolojik Kontrol Ölçeği, Romantik İlişki Odaklı Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, Partnere İlişkin Obsesyon ve Kompulsif Belirtiler Ölçeği ve Duygusal Manipülasyon Ölçeği'nin maddelerine ve kişisel bilgi formundaki sorulara verilen cevaplar ile sınırlıdır.
3. Bu çalışmanın verileri çevrim içi araçlar ile toplandığından çalışma grubu internete erişimi olan katılımcılar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Duygusal Manipülasyon: Duygusal manipülasyon, kişinin kendi çıkarlarına uygun olacak şekilde başkalarının davranışlarını değiştirmek ve duygularını kontrol etmektir (Austin vd., 2007). Diğerlerini manipüle etme becerisi Duygusal Manipülasyon Ölçeği ile ölçülmektedir. Ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe manipüle etme düzeyi de yükselmektedir.

Psikolojik Kontrol: Psikolojik kontrol, sevgiyi geri çekme, suçlu hissettirme, utanmasına neden olan ifadeler, sahiplenicilik ve koruyuculuk gibi davranışlar nedeniyle ebeveyn çocuk arasındaki bağı istismar etmektir (Barber, 1996). Anneden ve babadan algılanan psikolojik kontrol Psikolojik Kontrol Ölçeği ile ölçülmektedir. Anne ve baba formlarından alınan toplam puanlar yükseldikçe anne ve babadan algılanan psikolojik kontrol düzeyi de yükselmektedir.

Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonlar: Romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtiler, romantik ilişkiler bağlamında görülen takıntılar, şüpheler, bunlarla ilgili meşguliyetler ve obsesyonların varlığı/içeriği ile ilgili gerilimi azaltmak için sergilenen kompulsif davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır (Doron vd., 2014). Romantik İlişki Obsesyon Ve Kompulsiyonları Ölçeği ile Partnere İlişkin Obsesif Ve Kompulsif Belirtiler

Ölçeği kullanılarak ölçölmektedir. Ölçeklerden alınan toplam puanlar yükseldikçe romantik ilişki ve partner odaklı obsesif ve kompulsif belirtiler de artmaktadır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın kuramsal temeli ve ilgili çalışmalar bölümü kapsamında duygusal manipülasyon, ebeveynden algılanan psikolojik kontrol ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyon kavramlarının kuramsal çerçevesi ele alınmıştır. Kuramsal çerçevenin ardından ilgili kavramlarla ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Duygusal Manipülasyon

Duygusal manipülasyonun duygusal zekânın karanlık tarafı olup olmadığı konusu bazı araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir (Austin vd., 2007; Grieve ve Mahar, 2010; Nagler vd., 2014). Duygusal zekâ düzeyi yüksek olan bireyler, duyguların farkında olup bu duyguları kullanabilme yeteneğine sahip olup olmadığı ve duygusal zekâ her zaman olumlu etkiye mi sahiptir sorusu araştırmacıların çıkış noktası olmuştur. Duygusal zekâ, sosyal zekânın bir alt kümesi olup bireyin başkalarının ve kendisinin duygularını gözlemleme, bunları ayırt edebilme ve bu bilgiyi kullanabilme becerisidir (Salovey ve Mayer, 1990). Duygusal zekâ, duyguların sözlü veya sözlü olmayan şekilde belirtilmesi, değerlendirilmesi, düzenlenmesi ve bu içeriğin problem çözmede kullanımını kapsamaktadır (Mayer ve Salovey, 1993).

Duygusal manipülasyonun duygusal zekânın karanlık tarafı olabileceği hipotezi, duygusal zekâ ile gelen becerilerin insanların duygularına etki etmek amacıyla manipülatif ve stratejik yollar ile kullanılmasından gelmektedir (Nagler vd., 2014). Diğer bir ifade ile manipüle eden kişi, başkalarının duygularını tanımlamakta, bu duyguların ayırımına varmakta ancak bu yolla elde ettiği bilgiyi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır. İlişkilerde kontrolün bir ucu iyi huylu ikna edici etki diğer ucu ise manipülasyondur (Layder, 2009). Araştırmacı, ilişki içinde diğerinin ihtiyaçlarına yüksek düzeyde saygısızlık olduğunda ilişkideki bu kontrolün manipülatif hale geldiğini belirtmiştir. İlişki içinde kontrolün ağırlıklı olarak bir kişide bulunması ilişkideki güç dengesizliğini göstermektedir.

Duygusal zekânın karanlık tarafına vurgu yapan çalışmalarda karanlık üçlü olarak adlandırılan Makyavelizm, klinik olmayan narsisizm ve klinik olmayan psikopati kişilik özelliklerini incelemiştir. Narsisizm, makyavelizm ve psikopati duygusal manipülasyon stratejilerini kullansalar da farklı özelliklere sahiptirler (Hyde vd., 2020). Kavramı ilk ele alan Paulhus ve Williams (2002) sosyal açıdan istenmeyen sosyal kötücül kişilerin ortak noktası olarak duygusal açıdan uzak, kendini beğenen ve agresif davranış örüntülerine sahip olmalarını belirtmiştir. Paulhus (2014) karanlık üçlüye sadizm de dâhil edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Araştırmacı, karanlık dördü olarak anılan bu dört karanlık kişilik özelliğinin ortak noktası olarak duyarsızlık diğer bir deyişle empati yoksunluğunu göstermektedir. Sosyal kötücül kişilikler günlük hayatlarında duygusal manipülasyonu kullanmaktadır. Örneğin narsisist davranış örüntülerine sahip bir birey romantik ilişkilerinde kullanırken makyavelist davranışlar sergileyen birey iş hayatında sıklıkla kullanmaktadır. Makyavelizm düzeyi yüksek olan birey amacına yönelik diğerlerini araç olarak kullanmanın normal olduğunu düşünmekte ve bunun için yanıltma, ikna etme ve övme gibi yolları deneyebilmektedir (Tozar, 2019). “Amaca giden yolda her şey mubahtır” cümlesi makyavelizmi tanımlamaktadır (Özsoy ve Ardiç, 2017). Diğer bir karanlık üçlü özelliği olan klinik olmayan narsisizmde birey, biricik olduğuna inandığından üstünlük duygusu içindedir ve bu durum diğerleri ile derin ilişkiler kurmaya verilen önemi azaltmaktadır (Konal, 2022). Narsisizmde, kendilerine olan hayranlığını en yüksek seviyeye getirmeye çalışılır ve bu işe yaradığında büyük bir öz güven duyulur ancak yaramadığında ise öfkeli ve suçlayıcı davranılmaktadır (Twenge ve Campbell, 2009). Vonk vd. (2013) tarafından klinik olmayan büyüklenmeci narsisist bireyler ile yürütülen çalışmada katılımcıların sosyal muhakeme, duygusal zekâ ve empati ölçümlerinde yüksek düzeyde puan aldıkları ortaya konulmuştur. Son olarak psikopati ise, birincil ve ikincil psikopati olarak sınıflandırılmaktadır. Birincil psikopati duygusal açıdan yoksun, manipülatif, diğerlerini aldatici davranışlar gösterirken ikincil psikopati ise dürtüsel ve antisosyal davranışlar sergilemektedir (Grieve ve Mahar, 2010). Manipüle etmeye yatkın bir diğer kişilik özelliği ise benmerkezciliktir (Bursten, 1972). Başka bir çalışmada ise manipülasyona yatkın kişilerin yatkın olmayanlara göre hedefe

ulaşmada içsel kontrole sahip olan, duygularını yönetebilen, duygularını yeteri kadar gösterebilen ve olumsuz duygulara maruz kalma becerisi olan kişiler olduğu ortaya konulmuştur (Mikheeva vd., 2018).

Manipüle etmeye yatkın kişilik özellikleri olduğu gibi manipüle edilmeye yatkın kişilik özellikleri de bulunmaktadır. Kurbanın kişilik özellikleri onu manipülasyona açık hale getirmektedir. Simon (2010) kolayca kandırılabilen, yüksek düzeyde vicdana sahip, öz güveni düşük, aşırı düşünselleştirme yapan ve duygusal yönden bağımlı olan bireylerin manipüle edilmeye yatkın olduğunu belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise Bursten (1972) kolay manipüle edilebilen bireyleri, onay arayışı içinde olan, hayır demekte zorlanan, dışsal kontrole açık olan, değersizlik ve yetersizlik düşüncelerine sahip olan kişiler olarak tanımlamıştır. İstismara uğrayan kurbanların ilişkiyi sürdürme nedenlerinin araştırıldığı çalışmalarında Cravens vd. (2015) bu nedenleri sekiz tema ile açıklamıştır. Bu temalar, mantık dışı düşünceler, öz-değer eksikliği, korku, kurtarıcılık inancı, çocuk sahibi olma, aile beklentileri ve deneyimleri, ekonomik, sosyal desteğin yokluğu şeklindedir. Bu temalardan mantık dışı düşünceler, öz-değer eksikliği, korku, kurtarıcılık inancı temalarının manipüle edilmeye yatkın kişilik özellikleri ile örtüşmektedir.

Manipüle edilmeye yatkın kişilik özelliklerine sahip bireyler kurban olarak seçilme konusunda dezavantajlı konumdadır. İlişkilerde manipülasyonu beş boyutta değerlendiren Yılmaz (2018) bu boyutları duygusal manipülasyon, saldırgan manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji kullanımı olarak tanımlamıştır. Duygusal manipülasyon boyutunda manipülatör, kurbanı kendine bağımlı ederek kendisini vazgeçilmez biri gibi hissetmeyi amaçlamaktadır (Köse, 2019). Kurban seçimi boyutunda manipülatörler manipüle edilmeye yatkın kişilik özelliklerine sahip bireyleri tercih etmektedir. Bir diğer boyut olan kendini gizlemede ise, kişinin kendi içindeki olumsuz duygu, düşünce, davranış ve yaşantılarını başkalarından bilinçli şekilde saklaması davranışları bulunmaktadır (Larson vd., 2015). Manipülatör kendini gizleme davranışını konuyu değiştirmek veya kendi asıl kişiliğini başkalarına göstermemek amacıyla başvurmaktadır (Köse, 2019). Araştırmacı

saldırgan manipölasyonu, manipölatörün, kurbanı baskı altına almak ve boyun eğmesini sağlamak için gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Strateji boyutu kapsamında ise manipölatif davranışı normal davranıştan ayıran noktanın sıklığı olduğu belirtilmektedir (Buss vd., 1987).

Romantik ilişkiler bağlamında duygusal manipölasyon değerlendirildiğinde bazı manipölasyon yöntemleri son zamanlarda öne çıkmaktadır. Bu yöntemler aşağıdaki gibidir:

- **Gaz Lambası (Gaslighting):** Dorpat (1996) gaslighting yöntemi ile kurbanın muhakeme yeteneğinden kuşku duyması sağlanarak nasıl düşünüp hissedeceğine ilişkin yönlendirilmeye açık hale getirilmesi amaçlandığını belirtmiştir. Dorpat (1994) gaz lambasını, kurban olarak seçilen kişinin gerçeklik algısı olumsuz etkilenecek şekilde kendinden kuşku duymasına neden olunan ve kurbanı manipöl etmek için “ısrarlı inkâr, yanlış yönlendirme, çelişki ve yalan söyleme” gibi davranışlarda bulunulan bir manipölasyon türü olarak tanımlamıştır (akt. Demirel, 2020). Spear (2020) gaz lambasını, kurbanın susmasını sağlamaktan, diğer kişilerin kurbanın yanlış olduğuna inandığı ve kurbanın inanmadığı halde kabul etmek durumunda olduğu bir ortam oluşturmaktan farklı bir durum olduğunu vurgulamıştır. Gaz lambası, kurbanın öz güvenini zedeleme girişimi olup manipölatörün amaçlarından biridir ve bu amaca manipölatör, kurbanın kendisine güvenmesi temelinde yükselttiği manipölasyon yöntemleri ile ulaşmaktadır (Spear, 2020). Abramson (2014) gaz lambası manipölasyonunda sözel olarak çok sık kullanılan ifadeler olarak “Çıldırılmışsın, bu kadar hassas olma, paranoyak gibi davranıyorsun, yalnızca şakaydı, kafanda kurmuşsun, fazla tepki gösteriyorsun, senin için endişeleniyorum, sen iyi değilsin” cümlelerini göstermiştir.
- **Aşk Bombardımanı (Love-bombing):** Narsisistik davranış örüntülerine sahip bireylerin ilişkilerinin en başında kullandığı bir manipölasyon türüdür. Aşk

bombardımanında ilk başta kurban göklere çıkartılır ancak sonrasında değersizleştirilmeye başlanır (Korkmaz, 2021). Strutzenberg'e (2016) göre aşk bombardımanının amacı, partnerinin üzerinde kontrol ve güç elde etmek olup ilişkinin başında aşırı bir iletişim ile kurban manipüle edilerek kişi olumlu bir benlik algısı kazanmaktır. Flört aşamasının ilk zamanlarında kullanılan aşk bombardımanında narsisist davranış örüntülerine sahip birey, kurbanın hayatında en önemli kişi olduğundan emin olmak için çabalamaktadır. Campbell vd. (2002) narsisist bireylerin ilişkideki kontrolü kaybetmemek adına yaklaşmamaya dikkat ettiklerini ve potansiyel başka partner aradıklarını belirtmiştir. Narsisist birey, partnerini aşk bombardımanı ile etkiledikten sonra manipülasyon yöntemleri ile partnerinin benliğini ve ilişkilerini zedelemektedir (Korkmaz, 2021).

- Yok Olma (Ghosting): LeFebvre'e (2017) göre ilişkiyi bitirme, partnerden kaçınma yöntemi iken teknolojik ortamda uygulanması yönü ile farklı bir yere sahip olan bu yöntem, etkileşimin yokluğu, düzensiz veya aniden biten iletişim nedeniyle ve partnerin artık bir ilişki içinde olmadığını fark etmesi ile anlaşılmaktadır. Navarro vd. (2020) aramalara veya mesajlara yanıt vermeme, takip etmeme veya sosyal ağ platformlarında ortakları engelleme gibi davranışları içerdiğini belirtmiştir.
- Ekmek Kırıntısı (Breadcrumbing): Navarro vd. (2020) ekmek kırıntısını partneri fazla çabalamadan etkilemek adına umut içermeyen mesajlar verme davranışı olarak tanımlamış olup bu umut içermeyen mesajlar ekmek kırıntısına benzetmiştir. Flört edilen kişinin ilgisini kaybetmemek adına ara ara atılan mesajlar ve sosyal medya yoluyla etkileşim kesilmez ancak bu etkileşim ilişki geliştirmek için de yeterli değildir.

Ebeveyn Den Algılanan Psikolojik Kontrol

Ebeveyn davranışları, bireyin yaşamının şekillenmesinde önemli role sahiptir. Bireyin dünyaya, diğerlerine ve kendine ilişkin duygu, düşünce ve davranış örüntülerinin temellerinin çocuklukta atıldığı bilinmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik davranışları çocuklarının gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz yönde de etkilemektedir. Olumsuz yönde etkileyen ebeveyn davranışlarından birisi de ebeveynin kontrol davranışlarıdır.

Çocuklarının davranışlarını denetleme, düzenleme gibi ebeveynlik davranış ve stilleri ebeveyn kontrolü olarak tanımlanmaktadır (Pettit vd., 2001). Ebeveynin kontrolü davranışsal ve psikolojik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Davranışsal ve psikolojik kontrolünün ayrı değerlendirilmesinde iki temel nokta bulunmaktadır (Barber vd., 1994): Davranışsal kontrolde psikolojik kontrolden farklı olarak;

- Sosyalleşme yolu ile bir kimlik duygusu hissetmesi bağlamında çocuk ihtiyaç duyduğu psikolojik özerkliğe sahip olur.
- Sosyal etkileşim sonucu çocuğun içinde bulunduğu topluma ait hissetmesi ve toplumun belli yapılar ile yönetildiğini anlamasını sağlayacak davranış düzenlemesi gerçekleşir.

Davranışsal kontrol, ebeveynin çocuğunun davranışlarını belirleme girişimi olarak tanımlanırken psikolojik kontrol ise çocuğun düşünme süreçleri, kendini ifade etme ve ebeveyne bağlanması gibi duygusal gelişimini kontrol etme girişimi olarak tanımlanmaktadır (Barber, 1996). Psikolojik kontrol, çocuğun duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyen manipülatif ebeveyn davranışlarını içermektedir (Soenens ve Vansteenkiste, 2010). Psikolojik kontrol, sevgiyi geri çekme, suçlu hissettirme, utanmasına neden olan ifadeler, sahiplenicilik ve koruyuculuk gibi davranışlar nedeniyle ebeveyn çocuk arasındaki bağı istismar etmektedir (Barber, 1996).

Davranışsal kontrol, kurallar ve sınır koyma girişimleri olup çocuğa gerekli yönlendirmeyi ve rehberliği sağlayabilmektedir (Smetana ve Daddis, 2002). Ebeveynin izleme davranışı da davranışsal kontrole girmektedir (Pettit vd., 2001). Barber (1996) özerkliği teşvik eden izleme davranışının ebeveynin çocuğun yaşantısıyla ilgili daha kapsamlı bilgi sahibi olmasını sağladığını belirtmiştir. Yetersiz davranışsal kontrol, dışsallaştırma problemleri ile ilişkili olup böyle bir aile ortamında çocuk öz düzenlemeyi öğrenemez, daha dürtüsel, risk almaya meyilli ve kurallara isyan eden bir yetişkin olabilir (Barber, 1996). Psikolojik kontrol, çocuğun özerklik gelişimini olumsuz yönde etkilerken davranışsal kontrol ise çocuğa ihtiyaç duyduğu rehberliği sağlayarak etkili bir sosyalizasyona hizmet etmektedir (Pettit vd., 2001).

Psikolojik kontrol, duygusal manipülasyon, müdahalecilik ve saygısız davranışları içeren çok yönlü bir yapıdır (Barber vd., 2012). Ebeveynlerin kullandıkları manipülasyon taktiklerinin çocuklarında ayrılık kaygısı, utanç ve suçluluk gibi duyguları ortaya çıkarmaktadır (Soenens ve Vansteenkiste, 2010). Araştırmacılar bu duyguların ortaya çıkması nedeniyle çocuklar ebeveynlerine itaat etmeye ve otoriteye uymaya yönelik baskılandığını vurgulamıştır. Psikolojik kontrolün müdahalecilik yönü, ebeveynlerin çocuklarında neyi kontrol etmeyi amaç edindikleri ve nasıl müdahale ettiği ile ilgilidir (Choe vd., 2023). Çocukları ebeveynlerinin müdahale etmesini gerektirmeyecek durumlarda dahi fikirlerini değiştirmeye yönelik girişimleri ve ebeveynlerin bunu izinsiz şekilde yapmaları bu yönde vurgulanmaktadır (Choe vd., 2023). Choe ve Read (2019) psikolojik kontrolün doğası gereği saygısız olduğunu, ebeveynlerin bir oyuncakla oynar gibi çocuklarının zihinleri ile oynadıklarını ifade etmiştir.

Ebeveynin psikolojik kontrolünün yönleri Choe ve Read (2019) tarafından kavramsallaştırılmıştır. Bu kavramsallaştırmada ebeveynin psikolojik kontrolünün duygusal manipülasyon ve müdahalecilik davranışlarını içerdiği vurgulanmıştır. Duygusal manipülasyon davranışlarına örnek olarak çocuğun kişisel alanı dışında suçluluğa neden olma gösterilmiştir. Müdahalecilik davranışına örnek olarak ise ebeveynin çocuğun kişisel

alanına karışması gösterilmiştir. Bu davranışlar, çocuk tarafından nasıl yorumlandığı ve kültürel normların etkisiyle birlikte değerlendirilerek kavramsallaştırılmıştır (Barber vd., 2012; Choe ve Read, 2019; Olsen vd., 2002). Psikolojik kontrol kavramını kapsamlı şekilde açıklayan Barber (1996) ebeveynlerin çocuklarının duygusal yaşantılarını ve duygularını dışavurumlarını kısıtlayan, geçersiz kılan ve manipüle eden davranışlar olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında ebeveynin çocuğuna yönelik uyguladığı duygusal manipülasyon olarak düşünülebilir.

Psikolojik Kontrol Kavramının Gelişimi

Psikolojik kontrol kavramını ilk olarak Schaefer tarafından kullanılmıştır. Schaefer (1965) tarafından ebeveyn davranışlarını gösteren psikolojik özerklik düzlemi oluşturulmuştur. Bu düzlem kabul ve ret boyutlarından oluşmaktadır. Ret boyutunda psikolojik kontrol davranışı arttıkça sırasıyla görmezden gelme, reddetme, ihmal etme, olumsuz değerlendirilme, suçlu hissettirme davranışları görülmektedir. Kabul boyutunda psikolojik kontrol davranışı azaldıkça müdahalecilik, koruyuculuk, sahiplenicilik, olumlu değerlendirme, duygusal destek davranışları görülmektedir.

Psikolojik kontrol kavramının kuramsal alt yapısını kendini belirleme kuramı ile açıklayan Soenens ve Vansteenkiste (2010) psikolojik kontrol kavramını net şekilde tanımlamak ve dinamiklerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Kendini Belirleme Kuramına göre bireylerin motivasyon kaynakları anlaşılmalı ve yeterlilik, özerklik ve ilişki için doğuştan gelen psikolojik gereksinimlere önem verilmelidir (Deci ve Ryan, 2000). Sosyal bağlam içinde karşılanan bu temel gereksinimler ve bireysel farklılıklar, içsel ve dışsal motivasyonların bütünleşmesini içerecek şekilde doğal büyümeyi desteklerken özerklik, yeterlilik ve ilişkiyi önleyenler düşük düzeyde motivasyon, performans ve iyi-oluş ile ilişkilidir (Deci ve Ryan, 2000). Yeterlilik bireyin çevresi ile işlevsel etkileşim kurabilmesi (Deci ve Ryan, 1985) ilişki ihtiyacı diğerlerine güvenli bağlanma, özerklik ihtiyacı ise bütünleşme ve özgürlük ile ilgilidir (Deci ve Ryan, 2000).

Kendini Belirleme Kuramına göre, içselleştirilmiş davranışlar özerk olarak düzenlenmekte ve kısmen ya da hiç içselleştirilmemiş davranışlar ise kontrollü güdüler ile düzenlenmektedir. Kontrolün baskın olduğu ailede büyüyen çocuklar sosyalleşme araçları gibi düşünmek ve hissetmek zorunda olduklarına inanmaktadırlar (Soenens ve Vansteenkiste, 2010). Bu açıdan değerlendirildiğinde psikolojik kontrol davranışlarının hâkim olduğu ortamda çocukların temel ihtiyaçları karşılanmayacağı görülmektedir.

Olsen vd. (2002) psikolojik kontrolü 4 boyutta incelemiştir. Bu boyutlar, kişisel saldırı, değişken duygusal davranışlar, suçluluk aşılama ve sevginin çekilmesidir. Saldırı boyutu, aile üyesine diğerlerine karşı sorumluluklarını hatırlatması ve aileye olan bağlılığını sorgulamasıdır (Barber, 1996). Değişken duygusal davranışlar boyutu, çocuğa karşı sabırsız, tutarsız ve kolay öfkelenen ebeveyn davranışlarını kapsamaktadır. Sevginin çekilmesi boyutu, ilgiye ihtiyacı olan çocuğun görmezden gelinmesi, ebeveyni üzdüğünde yalvarana kadar çocukla konuşulmamasıdır (Olsen vd., 2002). Suçluluk aşılama boyutunda ise aile üyelerinin birbirlerini kendi sorunlarından sorumlu tutmasıdır (Barber, 1996).

Öte yandan Soenens vd. (2006) psikolojik kontrol kavramına iki boyut eklemiştir. Bu boyutlar, bağımlılık odaklı ve başarı odaklı psikolojik kontroldür. Başarı odaklı psikolojik kontrolde ebeveynler kendi normlarına uymaya itmekte ve uymadığında sevgisini geri çekmektedir (Soenens ve Vansteenkiste, 2010). Bağımlılık odaklı psikolojik kontrolde ise çocuğu fiziksel ve duygusal açıdan yakın tutmak amacıyla psikolojik kontrolün kullanılmasıdır (Soenens vd., 2006).

Psikolojik Kontrolün Etkileri

Ebeveynleri tarafından manipülatif davranışlara maruz kalan çocuklar, bu davranışları içselleştirebilir, onlar da ebeveynleri gibi manipülatif taktikler ile baskı kurmayı öğrenebilir, ilişkisel saldırganlık ve ilişkiyi bitirme tehditleri görülebilir (Soenens ve Vansteenkiste, 2010). Choe ve Read (2019) tarafından yapılan çalışma, psikolojik kontrolün, özerkliği ve ilişki doyumunu engellediği, saldırganlığı ve intikam duygusunu yordadığını göstermektedir.

Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonlar

Romantik ilişkiler bağlamında obsesif kompulsif bozukluk, bireyin ilişkisine ve partnerine odaklanan takıntılara, şüphelere ve zorlayıcı davranışları barındıran obsesif kompulsif bozukluğun bir diğer türüdür (Levy vd., 2020). Romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtiler, romantik ilişkiler bağlamında görülen takıntılar, şüpheler, bunlarla ilgili meşguliyetler ve obsesyonların varlığı/içeriği ile ilgili gerilimi azaltmak için sergilenen kompulsif davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır (Doron vd., 2014). İlişki bağlamında görülen obsesif kompulsif bozukluğun bu türüne ebeveyn-çocuk ilişkisinde ebeveynin çocuğunun algılanan kusurları ile ilgili takıntılarını da dâhil olmaktadır (Levy vd., 2020). Ancak bu araştırmanın kapsamına dâhil olmadığı için bu konuya yer verilmemiştir.

Her ilişkide görülebilecek endişelerden farklı olarak ilişki odaklı obsesyonlar, birey tarafından istenmez ve kabul edilemezdir (Doron vd., 2012c). İlişki bağlamında saplantılı düşünceler partnerinin doğru kişi olup olmadığını sorgular ve diğer taraftan partnerden ayrılmak gibi dürtüler şeklinde de görülmektedir (Doron vd., 2014). Bu obsesyonları deneyimleyen bireylerin zihninde, “onu sevdiğimi bilsem de bu doğruymuş gibi değil” ya da “Beni sevdiğini bilsem de bunu kontrol etmek zorundayım” gibi cümleler oluşmaktadır (Doron vd.,2012c). Doron vd. (2013) romantik ilişkilerdeki obsesyonlar ile yüksek düzeyde terkedilme korkusu ve bireyin kendi değer kaynağı olarak yakın ilişkisine bağlı olmasının ilişkili olduğunu belirtmiştir. Obsesif güvensizlik, romantik ilişkilerde obsesif kompulsif belirtiler ile ve obsesif kıskançlıkla benzeyen kompulsif davranışlarla ilişki içindedir (Brandes vd., 2020). Romantik ilişkilerdeki kompulsif belirtilere kişinin partnerine ve ilişkisine ilişkin duygularını tekrarlı şekilde kontrol etmesi, partnerini diğerleri ile karşılaştırması, olumlu yaşantılarını anımsaması, güvence araması ve kendine güvence vermesi örnek olarak gösterilmektedir (Doron vd., 2014).

Romantik ilişkiler bağlamında görülen kompulsiyon ve uyumsuz tepkiler Doron ve Derby (2017) tarafından tanımlanmıştır. Kontrol etme, izleme, nötrleştirme, karşılaştırma, güvence arama, öz eleştiri, kaçınma olarak bu davranışlar isimlendirilmiştir. Kontrol etme

davranışı, ilişki ya da partnerle ilgili bilgi edinmeye çalışmayı ve partneri test etmeyi içermektedir. İzleme davranışı ile bireyin kendi içsel süreçlerini takibi kastedilmiştir. Partnerine olan duygularını ve onunla ilgili düşüncelerini teyit etmeyi içerir. Nötrleştirme ise mevcut düşüncenin tam tersi olan düşüncüyü akla getirmek ve yanlış kararların olası olumsuz sonuçlarının analizini yapmaktır. Diğer bir uyumsuz tepki olan karşılaştırma, mevcut partneri olası diğer partner veya geçmiş partner ile kıyaslamaktır. Garanti arayışında ise birey yakınlarına ve güvendiği kişilere danışır, görüş alır. Bir diğer davranış, bireyin kendisini kötüleyen iç konuşmaları içeren öz eleştiridir. Son uyumsuz tepki kaçınmada birey, sosyal durumlardan ve belirli boş zaman etkinliklerinden kaçınmaktadır (Doron ve Derby, 2017).

Romantik ilişki ve partner odaklı obsesif ve kompulsif belirtiler olarak iki boyutta değerlendirilmektedir (Doron vd., 2012a, 2012b). İlişki odaklı obsesif ve kompulsif belirtilerde ego distonisi, müdahalecilik ve işlevsellikte yüksek düzeyde bozulma görüldüğünden ilişkilerde görülebilen normal kuşku ve endişelerden ayrılmaktadır (Doron vd., 2012a). Doron vd. (2012a) klinik deneyimleri sonucunda ilişki odaklı obsesif ve kompulsif belirtilere sahip bireylerde partnerinin sevgisinden emin olsa da kontrol etme ya da partnerine olan sevgisinin kendisini iyi hissettirmedeği gibi düşünce ve davranışların görüldüğünü belirtmiştir. Obsesif Kompulsif Bozuklukta olduğu gibi takıntılı düşüncelerin izinsiz gelmesi, mantık dışı, abartılı ve tekrarlayıcı tepkiler bireyin işlevselliğinin önüne geçmektedir.

Partner odaklı obsesif ve kompulsif belirtiler partnere ilişkin mükemmeliyetçi eğilimler, partnerin fiziksel görünümü gibi durumlar ile ilgili meşguliyetleri içermekte ve bu meşguliyetler yanlış çıkarsamalara neden olmaktadır (Doron vd., 2012b). Partner odaklı obsesif düşünceler partnerin zekâsı, görünüşü ve yeterliliği sosyallik, duygu düzenleme ve ahlaki alanlarda kendini göstermekle birlikte partnerin güvenilirliğine de odaklanılmaktadır (Brandes vd., 2020). Partnerin kusurlarına odaklı takıntılı düşünceleri azaltmaya yönelik davranışlar ortaya konulmaktadır. Partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler, düşünceler, bir

anınin görseli, aniden partnerden ayrılma gibi dürtüler şeklinde görülmekle birlikte bu içerikteki obsesyonlar, bireyin kendi değerleri ile çeliştiğinden birey bu tarz obsesyonların oluşumlarından dolayı suçluluk duymakta ve utanmaktadır. Partner odaklı kompulsiyonlar ise tekrarlı karşılaştırmalar, mutlu anları anımsama, mevcut durumun olumlu-olumsuz durumlarının analizi ve güvence arayışı şeklinde görülmektedir (Doron ve Szepeswol, 2015). Partnerin kusurları ile takıntılı şekilde ilgilenmek romantik ilişkiler için zedeleyici olmakla beraber zamanla ilişkiye de yayılmaktadır (Szepeswol vd., 2016).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde duygusal manipülasyon, psikolojik kontrol ve ilişki odaklı obsesyon ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Duygusal Manipülasyon İle İlgili Araştırmalar

Manipülasyon taktiklerini tanımlayan Buss vd. (1987) altı duygusal manipülasyon taktiğini tanımlamıştır. Bu taktikler, büyüleme, sessiz muamele, zorlayıcı davranışlar, gerekçe sunma, gerileme ve aşağılamadır. Büyüleme taktiği, bir şeyi yaptırma ya da durdurma amacıyla iltifat, hediye gibi araçların kullanılmasıdır. Sessiz muamele taktiği, istenilen şeyi yapana kadar bireyi görmezden gelmeyi ve cevap vermeme davranışlarını içermektedir. Zorlayıcılık taktiği ise, istenilen şey yapılana kadar tehdit etme, bağırma ve eleştirmektir. Diğer bir taktik olan gerekçe sunma, bir şeyin neden yapılmak istenildiğinin açıklanmasıdır. Gerileme taktiğinde ise birey, bir şeyleri yaptırma amacıyla somurtma gibi davranışların sergilemektedir. Son olarak aşağılama taktiği, diğerine bir işi yapması için bireyin kendini küçük düşürmesi, aşağılaması gibi davranışları içermektedir. Sweet (2019) tarafından yapılmış çalışmada 43 kadından üçü hariç geri kalanların, istismarcılarının kendilerine “deli” dediğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda bu araştırmadaki 43 kadın katılımcının ikisi hariç geri kalan 41 kadın birincil istismarcı olarak erkek partneri göstermektedir.

Cinsiyetin duygusal manipülasyon üzerindeki etkisinin araştıran Grieve vd. (2019) hem erkek hem kadınlarda erkeksi cinsiyet rolleri duygusal manipülasyonu olumlu yönde yordadığını ve kadınlardaki düşük düzeydeki kadınsı cinsiyet rollerinin, yüksek düzeyde birincil ve ikincil psikopatinin ve yüksek duygusal zekânın, duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde hegemonik erkeklik ve karanlık üçlünün duygusal manipülasyonu yordama gücünün sınındığı Waddell vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada hem erkek hem kadınlarda hegemonik erkekliğin diğerlerini manipüle etme isteği ve manipülasyonu algılama becerisini anlamlı düzeyde yordadığı ancak modele karanlık üçlü eklendiğinde hegemonik erkekliğin katkısı anlamsız hale geldiği bulunmuştur. Çalışmalarda, erkeksi cinsiyet rolleri ve hegemonik erkekliğin duygusal manipülasyonu açıkladığı görülmektedir.

Duygusal manipülasyonun bireysel bağlamda incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Lisans öğrencilerinin insan ilişkilerinde manipülasyon ve kendini sabotaj düzeylerini incelediği araştırmada Köse (2019) insan ilişkilerinde manipülasyon ile kendini sabotaj düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde manidar bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu tespit lisans öğrencilerinin insan ilişkilerinde manipülasyon puanları arttıkça kendini sabotaj puanlarının da arttığı anlamına gelmektedir. Bir diğer çalışmada ise beliren yetişkinlerin kabul edilme ve dışlanma aidiyet duygusunun, kişilerarası ilişkide manipülasyon üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Çınar vd. (2021) tarafından yapılan bu çalışmanın bulgularına göre kabul edilme duygusu ile ilişkilerde manipülatif tutum ve davranışlar arasında negatif yönde anlamlı ilişki ve dışlanma ile manipülasyon arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca kabul edilme ve dışlanmanın, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin ilişkilerinde sergiledikleri manipülatif tutum ve davranışları anlamlı şekilde yordadığı ortaya konulmuştur.

Romantik ilişki doyumu ve kalitesi ile duygusal manipülasyon arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Kuru (2022) tarafından 18-29 yaş aralığında bulunan en az 6 aydır romantik ilişki içinde olan 221 çift ile bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda

duygusal manipölasyonun her iki cinsiyet için de düşük ilişki doyumu ile ilişkisi bulgusu ortaya konulmuştur. Bu bulgulara ek olarak partnerlerini manipöle eden kadınların bağılıklarının da düşük olduğu görölmüştür. Diğer bir çalışma ise Sadeer Şen (2023) tarafından 18-30 yaş aralığında bulunan 337 katılımcı ile yürütölmüştür. Çalışmanın sonucunda duygusal manipölasyon ve benliğin ayrımlaşması ile romantik ilişki kalitesi arasında anlamlı ilişki olduğu bulgusu ortaya konulmuştur. İlişkilerde manipölasyonu bilişsel çarpıtmalar bağlamında ele alan Esin (2022) ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalar ölçeğinin yakınlıktan kaçınma, gerçekçi olmayan ilişki beklentisi ve zihin okuma alt boyutlarının ilişkilere manipölasyonu anlamlı düzeyde açıklayıcı etkisi bulunmuştur. İlişkilerde manipölasyon ölçeğinin duygusal manipölasyon, kurban seçimi ve kendini gizleme alt boyutlarının ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmaları anlamlı düzeyde açıklamaktadır.

Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol İle İlgili Araştırmalar

Psikolojik kontrolün, ergenlerin istenmedik davranışlarıyla ilişkisini araştıran Romm vd. (2020) kişisel saldırının, geçersiz duyguların ve sevgiyi geri çekmenin dâhil olduğu üç faktörden meydana gelen psikolojik kontrolün ergenlerin sergilediği istenmedik davranışlarıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. İstenmedik davranışlarla ilgili yapılmış bir diğer çalışma Geng vd. (2022) tarafından yürütölmüştür. Bu çalışmada ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrol düzeyi yüksek olan ergenlerin daha güçlü psikolojik tepkiselliği olduğu ve bu durumunun siber zorbalığı tetiklediği sonucuna varılmıştır. Riskli davranışların ele alındığı Faherty vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada ise babanın psikolojik kontrolünün riskli davranışlar ve benlik saygısı üzerinde doğrudan bir etkiye sahipken annenin psikolojik kontrolünün yalnızca riskli davranışlar üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bu bulgulara ek olarak babanın psikolojik kontrolündeki artışın, benlik saygısındaki düşüş ile bağlantılı olduğu ve bu bağlantının da yaşam doyumunun azalması ve yetişkinlik statüsünün onaylanmasıyla ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı açısından psikolojik kontrolü ele alan Cao vd. (2020) ebeveyn psikolojik ve davranışsal kontrolü ile olumlu genç gelişimi arasındaki ilişkide temel

psikolojik ihtiyaçların doyumunun aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, temel psikolojik ihtiyaçların tatmininin, altı ay sonra da ebeveyn psikolojik kontrolü ile davranış kontrolü ve olumlu gençlik gelişimi arasındaki ilişkilere aracılık ettiğini göstermektedir.

Ebeveynden algılanan psikolojik kontrol ile mükemmeliyetçiliğin boyutları arasındaki ilişkiyi araştıran Şahin (2022) anneden algılanan psikolojik kontrolün hatalara aşırı dikkat, ebeveyn eleştirelliği, davranışlardan şüphelenme, ebeveyn beklentileri ve kişisel standartlar gibi mükemmeliyetçiliğin boyutları ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki gösterdiğini bulmuştur. Aynı zamanda bulgular, organizasyon ve düzen alt boyutu ile negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bir başka araştırma ise Güler ve Dönmez (2021) tarafından yürütülmüştür. Bulgular, ebeveynden algılanan psikolojik kontrolün olumsuz otomatik düşüncelerin gelişimini yordadığı göstermektedir. Bağlanma tarzları ile psikolojik kontrolün ele alındığı çalışmada ise Mullinax ve Turner (2023) yüksek düzey kaygılı ve kaçınan bağlanma tarzı ile ebeveynin psikolojik kontrolü arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolünü bulmuştur.

Partner ve Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonları İle İlgili Araştırmalar

Çocukluk döneminin romantik ilişkiler bağlamında obsesif kompulsif belirtilere yansımaları ele alan çalışmalar bulunmaktadır. Trak (2016) tarafından mevcut romantik ilişkisi olan yetişkinler ile yürütülen çalışmada romantik ilişki ve partner temalı obsesif-kompulsif belirtiler ile çocukluk dönemindeki yetersiz düzeydeki ebeveyn ilgisi arasındaki ilişkide kaygılı bağlanmanın aracı rol oynadığı bulunmuştur. Erken dönem uyumsuz şema alanlarını inceleyen Toroslu (2020) yalnızca zedelenmiş otonomi, kopukluk ve yüksek standartlar şema alanlarının ilişki odaklı obsesif-kompulsif belirtileri doğrudan yordadığı ve tüm şema alanlarındaki artışın, zedelenmiş otonomi dışında belirsizliğe tahammülsüzlük ve mükemmeliyetçiliği arttırdığı sonucuna varmıştır. Benzer şekilde Bahçepınar (2019) çalışmasında, zedelenmiş özerklik ve aşırı tetikte olma şema alanlarının hem ilişki odaklı hem de partner odaklı obsesif kompulsif belirtileri yordadığı ortaya koymuştur. Bu bulgulara ek olarak aynı çalışmada partnerlerin ilişki odaklı ve partner odaklı obsesif ve kompulsif

belirtileri arasında önemli düzeyde ilişki gösterdiği bulunmuştur. Bağlanma stilleri ile evlilik doyumunu inceleyen Özel (2021) kaygılı ve kaçınan bağlanma stili ile evlilik uyumunun romantik ilişki odaklı obsesif kompulsif belirtileri pozitif yönde önemli şekilde yordadığı sonucuna varmıştır.

Romantik ilişkiler bağlamında obsesif kompulsif belirtileri narsisizmle birlikte ele alan çalışmalar bulunmaktadır. Tinella vd. (2023) tarafından yürütülen bir çalışmada, suçluluk korkusunun hem partner hem de romantik ilişki temalı obsesif kompulsif belirtiler üzerinde etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca narsisizmin yalnızca partner odaklı obsesif kompulsif belirtileri paranoya etkilerinin ise yalnızca romantik ilişki temalı obsesif kompulsif belirtileri yordadığı bulunmuştur. Aynı konuda yapılan bir diğer çalışma ise Melli vd. tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın bulguları, kırılğan narsisizm ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkide aracı rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca çalışmada, partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler, kırılğan narsisizm, partnerin kendine özgü değeri ve yanlış ilişkide olmanın olumsuz sonuçlarına ilişkin inançlar tarafından anlamlı ölçüde yordandığı bulunmuştur

Bölüm 3

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırma yöntemi, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve verilerin analizinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın Türü

Bu çalışmada ilişkisel desen kullanılmıştır. İlişkisel araştırmalarda, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiler, onları etkilemeye çalışmadan incelenir (Shaughnessy vd. 2000). İlişkisel desen yöntemlerinden olan korelasyonel araştırmalar, ikiden fazla değişkenin araştırılması yaygın olmasına rağmen, yalnızca iki değişken arasındaki ilişkilerin olasılığını araştırır ve değişkenlerin manipülasyonu söz konusu değildir (Fraenkel vd., 2012). Korelasyonel çalışmaların amaçlarından birisi yordamadır. Aralarında yeterli büyüklükte ilişki olan iki değişkenden birinin puanının bilinmesi durumunda diğer değişkenin puanı tahmin edilmesi için kullanılmaktadır (Fraenkel vd., 2012). Bu çalışmanın amacı ise ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol ve romantik ilişki temalı obsesif kompulsif belirtilerin duygusal manipülasyonu yordayıp yordamadığının ortaya konulmasıdır. Bu amaçla araştırmanın ölçüt değişkeni olarak duygusal manipülasyon, yordayıcı değişkenleri ise ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol ve romantik ilişki temalı obsesif kompulsif belirtiler olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 18-30 yaş arasındaki geçmişte romantik ilişkisi olmuş veya en az üç aydır romantik ilişkisi olan genç yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Örneklem yöntemi olarak uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Uygun örneklem yönteminde ulaşılabilirliği açısından uygun ve kolay ögeler araştırmacı tarafından belirlenir (Fraenkel vd., 2012). Araştırma kapsamında 284 kişiden veri toplanmış olup 25 katılımcının araştırmaya dâhil olma kriterlerine uymadığı tespit edildiği için bu katılımcıların verileri veri setinden çıkarılmıştır.

Çalışma grubunu gönüllü katılım gösteren 259 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmada gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Çalışmaya Gönüllü Katılımcı Formunu kabul eden ve kriterleri sağlayan bireyler katılım göstermiştir. Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1

Betimsel İstatistik Tablosu

Değişken		N	%	Ortalama
Yaş		259		23.33
Cinsiyet	Kadın	211	%81.5	
	Erkek	48	%18.5	
Eğitim Durumu	Lise	7	%2.7	
	Lisans	216	%83.4	
	Lisansüstü	36	%13.9	
Öğrencilik Durumu	Öğrenci	206	%79.5	
	Öğrenci Değil	53	%20.5	
Çalışma Durumu	Çalışan	84	%32.4	
	Çalışmayan	175	%67.6	
Medeni Durum	Evli	26	%10	
	Bekâr	233	%90	
İlişki Durumu	İlişkisi Var	160	%61.8	
	İlişkisi Yok	99	%38.2	
İlişki Süresi	1 yıldan az	49	%30.6	
	1-3 yıl arası	65	%40.6	
	3-5 yıl arası	24	%15	
	5 yıldan fazla	22	%13.8	

Tablo 1’de sunulduğu üzere çalışma grubunun yaş ortalaması 23.33’tür. Çalışma grubunun %18.5’i erkek % 81.5’i kadındır. Eğitim durumu dağılımı ise %2.7 lise, %83.4

lisans ve %13.9 lisansüstü şeklinde dağılım göstermiştir. Katılımcıların %79.5'i öğrenci olup %32.4'ü çalışandır. Katılımcılardan %61.8'inin ilişkisi bulunmaktadır ve ilişkisi olanların %10'u evlidir. İlişki süresi bakımından katılımcıların dağılımına göre en fazla 1 ile 3 yıl arasında ilişkisi olan bireyler bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan ölçme araçlarını hakkında bilgiler bu başlık altında verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu (EK-D) araştırmanın değişkenleri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrencilik durumu, çalışma durumu, ilişki süresi, ilişki memnuniyetine dair sorular formda yer almaktadır.

Duygusal Manipülasyon Ölçeği (DMÖ)

Austin vd. (2007) tarafından geliştirilen Duygusal Manipülasyon Ölçeği'nin (EK-A) duygusal manipülasyon alt ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması Aydemir (2021) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek ile katılımcıların manipüle etme düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizine göre ölçek tek boyutludur. Toplam varyansın %65.86'sı ölçek tarafından açıklandığı bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre uyum indeksleri χ^2/sd 2.05, RMSEA .08, GFI .92, AGFI .85, CFI .97 ve NFI ise .95'tir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri $\alpha = 0,926$ olarak hesaplanmıştır. 10 maddeden oluşan beşli Likert tipi olan ölçekte maddeler 1 ile 5 arasında puan ile değerlendirilmekte olup 10 ile 50 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça manipüle etme düzeyi de artmaktadır. Bu çalışma kapsamında Duygusal manipülasyon Ölçeği'nin güvenirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

Psikolojik Kontrol Ölçeği (PKÖ)

Schaefer (1965) tarafından analizinin yapıldığı ebeveyn davranışları doğrultusunda Barber (1996) tarafından geliştirilmiş olan Psikolojik Kontrol Ölçeği (EK-B) ebeveynden

algılanan psikolojik kontrolü ölçmek için geliştirilmiştir. Bu ölçeğin ilk halinde 8 madde bulunmakta olup Barber vd. tarafından gerçekleştirilen kültürler arası çalışmayla 8 madde eklenmiştir. Ölçeğin son hali 16 maddeden oluşmaktadır. Türkçeye uyarlama çalışması Sayıl ve Kındap (2010) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması kapsamında beş farklı kültür ile çalışılmış olup sonuçlar birleştirilmiştir. Eski maddelerden oluşan boyut psikolojik kontrol (psychological control) ve kültürel çalışma sonrası geliştirilen maddeler ise ebeveyn saymazlığı (parental disrespect) boyutunu oluşturmuştur. Aynı zamanda eş değer olacak şekilde anne ve baba formu bulunmaktadır. Anne Formunun Ebeveyn Saymazlığı boyutu (ES), toplam varyansın % 36.50'sini, Anne Formunun Psikolojik Kontrol boyutu (PK) ise toplam varyansın % 9.74'ünü açıklamaktadır. Baba Formu için sırasıyla % 40.66 ve % 10.16'dır. Ölçeğin, iç tutarlık katsayıları ebeveyn saymazlığı boyutunda anne ve baba için .85 ve .89; psikolojik kontrol boyutunda ise yine sırasıyla .77 ve .79'dur. Dörtlü Likert tipi olan ölçekte maddeler 1 ile 4 arasında puan ile değerlendirilmekte ve maddeler düz şekilde hesaplanmaktadır. Bu çalışma kapsamında yapılan güvenirlik çalışmasında PK boyutunda anne ve baba formları için güvenirlik katsayıları sırasıyla .83 ile .87'dir. ES boyutunda anne ve baba formları için güvenirlik katsayıları sırasıyla .85 ile .89'dur.

Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği (PİOKBÖ)

Bu ölçek (EK-Ç) ile katılımcıların partnere yönelik obsesyon ve kompulsiyonları ölçülmektedir. Doron vd. (2012b) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Trak ve İnöz (2017) tarafından yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ölçek altı faktörlü yapısı ile orijinal ölçek ile tutarlılık göstermektedir. Doğrulayıcı faktör analizine göre uyum iyiliği indeksleri χ^2/sd 4.46, AGFI .83, CFI .87, NFI .85, RMR .04, RMSEA .08'dir. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .94 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları ise ahlaklılık için .88, sosyallik için .77, duygusal istikrarlılık (Dİ) için .85, mesleki yeterlilik (MY) için .83, dış görünüş için .88, Zekâ için .71 olarak hesaplanmıştır. Buna ek olarak, 28 maddeden oluşan ölçeğin 1., 4., 16. ve 23. maddesi kontrol amaçlı olup toplam puana katılmamaktadır. Ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilmekte olup ölçekten 0 ile 96

aralığında puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği partnere yönelik obsesyon ve kompulsiyonların artması anlamına gelmektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan güvenirlik çalışmasında ölçeğin güvenirlik katsayısı .95'tir. Alt ölçeklerinin güvenirlik katsayıları ise ahlaklılık için .84, sosyallik için .78, duygusal istikrarlılık için .81, mesleki yeterlilik için .84, dış görünüş için .85, Zekâ için .84 olarak hesaplanmıştır.

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ)

Bu ölçek (EK-C) ile katılımcıların romantik ilişkilerine ilişkin obsesyon ve kompulsiyonları ölçülmektedir. Doron vd. (2012a) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Trak ve İnözü (2017) tarafından yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ölçek üç faktörlü yapısı ile orijinal ölçek ile tutarlılık göstermektedir. Doğrulayıcı faktör analizine göre uyum iyiliği indeksleri χ^2/sd 5.65, AGFI .89, CFI .91, NFI .89, RMR .03, RMSEA .09'dur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerinin iç tutarlılık kat sayıları ise partnere duyulan sevgi (PDS) için .73, ilişkinin doğruluğu (İD) için .78, partner tarafından sevilme (PTS) için .83 olarak hesaplanmıştır. Buna ek olarak, 14 maddeden oluşan ölçeğin 2. ve 8. maddesi kontrol amaçlı olup toplam puana katılmamaktadır. Ölçek toplam puan üzerinden değerlendirilmekte olup ölçekten 0 ile 48 aralığında puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanın artması romantik ilişkilerine ilişkin obsesyon ve kompulsiyonların artması anlamına gelmektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan güvenirlik çalışmasında ölçeğin güvenirlik katsayısı .92'dir. Alt ölçeklere ait güvenirlik katsayıları ise partnere duyulan sevgi için .87, ilişkinin doğruluğu için .84, partner tarafından sevilme için .82 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Katılımcılardan veri toplamak üzere kullanılacak ölçme araçları için ölçeği uyarlayan araştırmacılardan izin alınmıştır. Ardından Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden ve Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan onay alınmıştır. Veriler çevrim içi ortamda Google Form üzerinden toplanmıştır. Çalışmanın yapılacağını bildiren

duyuru metni çevrim içi ortamda, sosyal medya üzerinden ve akademisyen aracılığıyla sınıf whatsapp gruplarından paylaşılmıştır. Katılımcılara duyuru yolu ile ulaşılmıştır. Gönüllü Katılım Formu ölçeği doldurmadan önce katılımcılar tarafından onaylanmıştır. Çalışmanın verileri 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Ölçeklerde bulunan maddelerin tümünün katılımcılar tarafından tamamlanması yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Duygusal manipülasyonun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Bu test, iki grubun ortalamalarının karşılaştırılmasında kullanılan bir analiz yöntemidir (Field ve Hole, 2019). PKÖ anne formu toplam puanı, PKÖ baba formu toplam puanı, RİOKÖ toplam puanı ve PİOKBÖ toplam puanlarının DMÖ toplam puanlarını yordayıp yordamadığını analiz edebilmek için çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon bir bağımlı değişken ile birden fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi modellemeye yönelik kullanılmaktadır (Kılıç, 2013). Bu işlevinden dolayı verilerin analizinin çoklu doğrusal regresyon ile yapılması uygun görülmüştür. Alt boyutların da duygusal manipülasyonu açıklama düzeylerinin tespiti için PKÖ, RİOKÖ ve PİOKBÖ alt boyutlarının eş zamanlı olarak çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. İlişki memnuniyetine göre duygusal manipülasyon puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını test etme amacıyla tek yönlü bağımsız ANOVA kullanılması uygun görülmüştür. Tek düzeyi olan bağımsız ANOVA bir bağımsız değişken ile düzenlenen modellerde önerilmektedir (Field ve Hole, 2019). Doğrusal regresyon varsayımlarını tespit etme amacıyla aşağıdaki testler yapılmıştır.

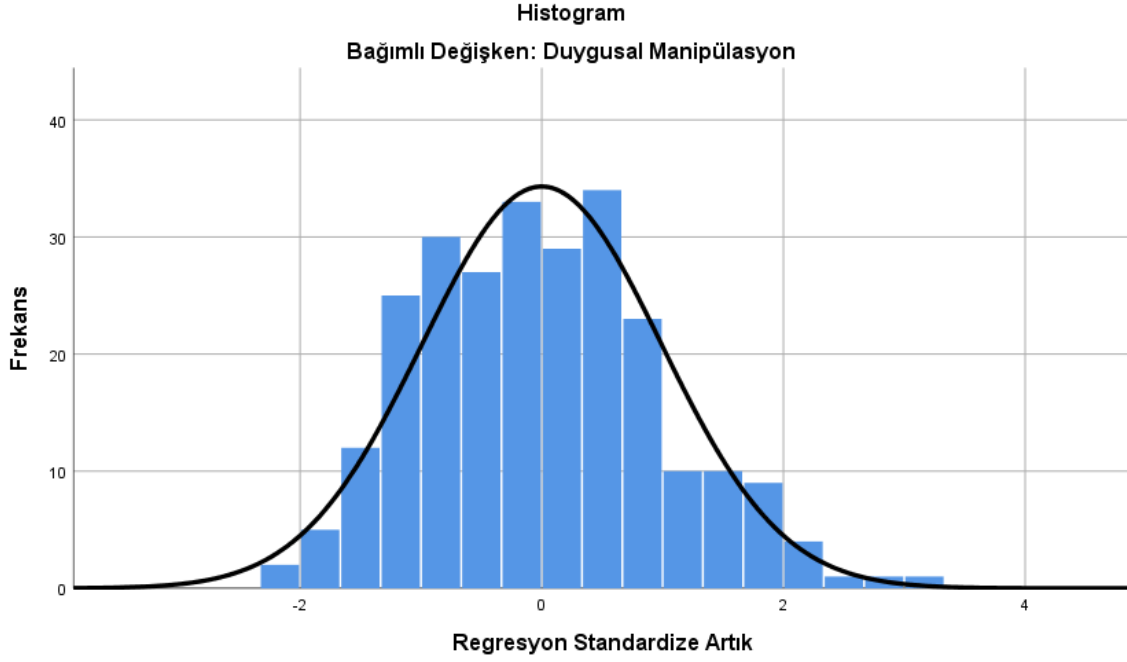
Hatanın Normal Dağılımı

Bu varsayım, tahmini hataların bağımsız değişken etrafında normal dağıldığı ile ilgilidir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Field (2013) bu varsayımı test etmek için histogram ve p-p plot tablosunu söylemektedir.

Normal dağılımın tespiti histogram ve artıkların p-p grafiği ile yapılmıştır. Tablolar incelendiğinde hataların normal dağılım içinde olduğu sonucuna varılmıştır. Şekil 1 ve Şekil 2 ile hatanın normal dağılımı gösterilmektedir.

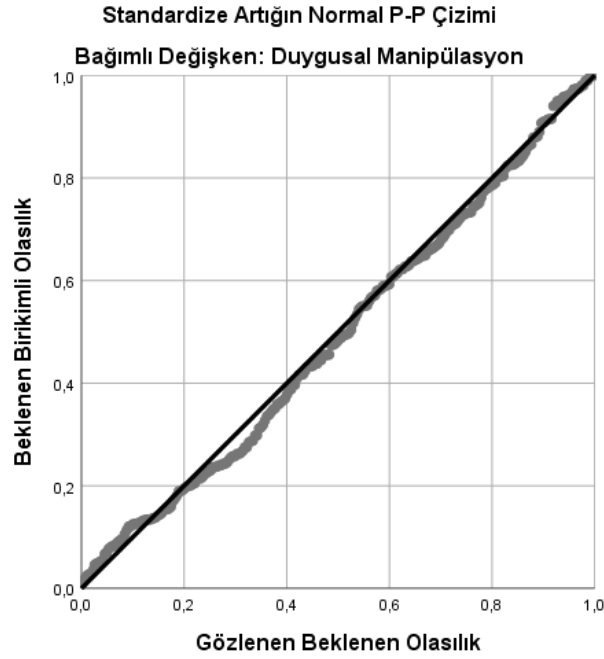
Şekil 1

Normal Dağılım için Histogram Grafiği

Şekil 2

Normal Dağılım İçin P-P Grafiği

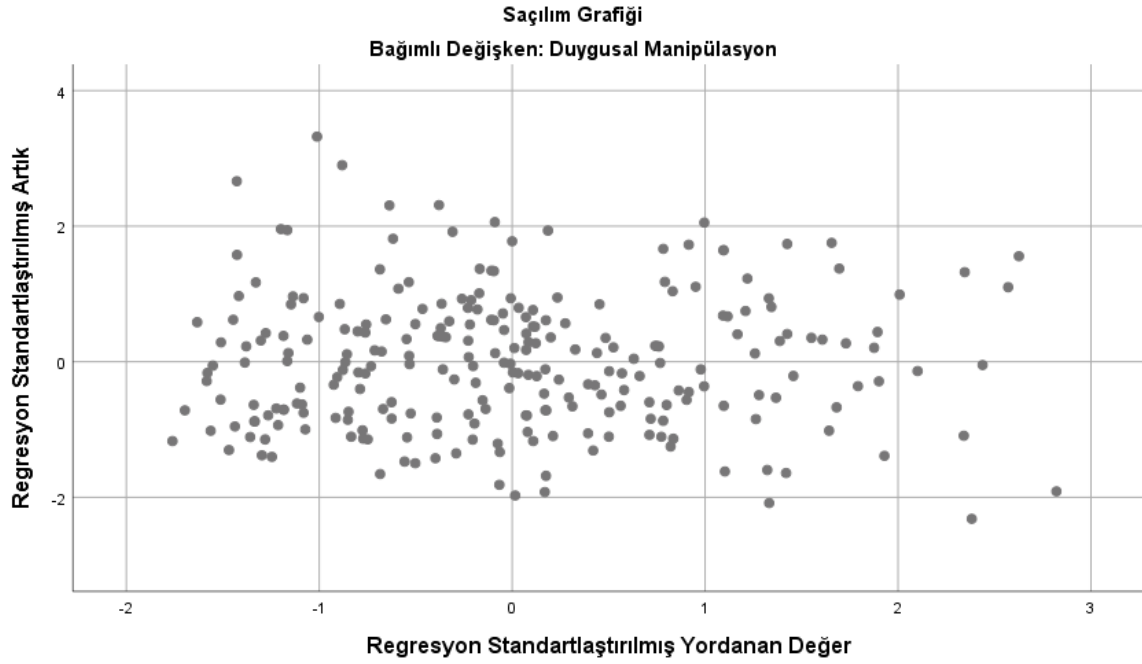

Varyans Homojenliği

Bu varsayım, artıkların bağımlı değişkenin değerlerine yaklaşık eşit genişlikte olması, tahmin hatalarının standart sapmalarının bağımlı değişken için yaklaşık olarak eşit olması ile ilgilidir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Varyans homojenliği varsayımını test etmek amacı ile saçılım grafiği oluşturulmuştur. Grafik Şekil 3'te gösterilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda noktaların rastgele dağıldığı ve bir örüntü içinde olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum varsayıma uymaktadır.

Şekil 3

Varyans Homojenliği için Saçılım Grafiği

Hataların Bağımsızlığı

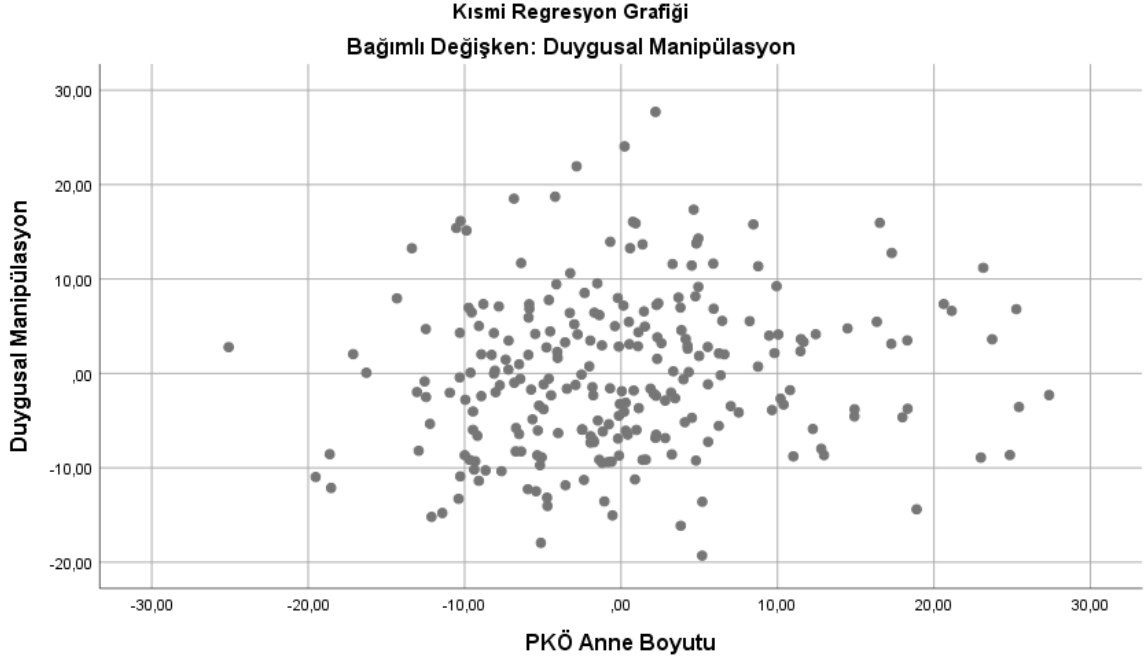
Hatanın birbirleri ile ilişkili olmaması durumudur. Bu durum Durbin-Watson testi ile anlaşılmaktadır. Field (2013) Durbin-Watson istatistiği değerinin 2'ye yakın olması gerektiğini söylemiştir. Çalışmada Durbin-Watson istatistiği değeri 2.051 bulunmuştur. Bu değer hataların bağımsızlığı varsayımına uymaktadır.

Doğrusallık

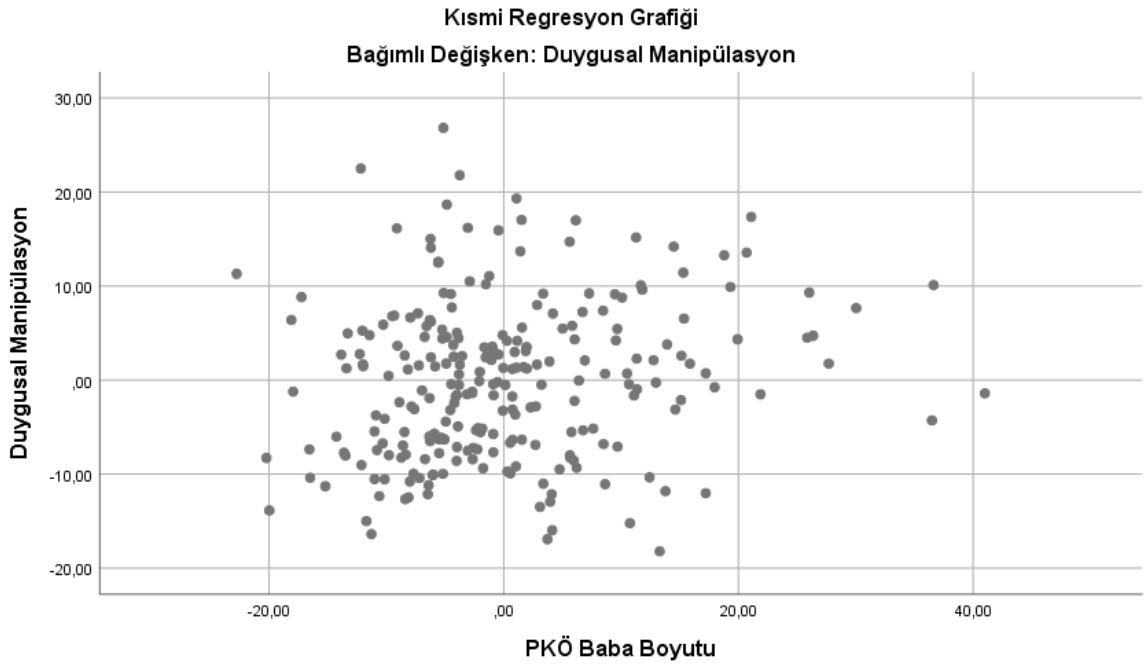
Bu varsayım sonuç değişkeninin yordayıcı değişkenler ile doğrusal olarak ilişkili olduğu ile ilgilidir (Field, 2013). Değişkenler doğrusal olarak ilişkili ise saçılım grafiği oval şekilli olmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu noktaların bir oval içinde dağılım göstereceği anlamına gelir. Şekil 4, Şekil 5, Şekil 6 ve Şekil 7 ile yordayıcı değişkenlerin kısmi regresyon dağılımları gösterilmektedir.

Şekil 4

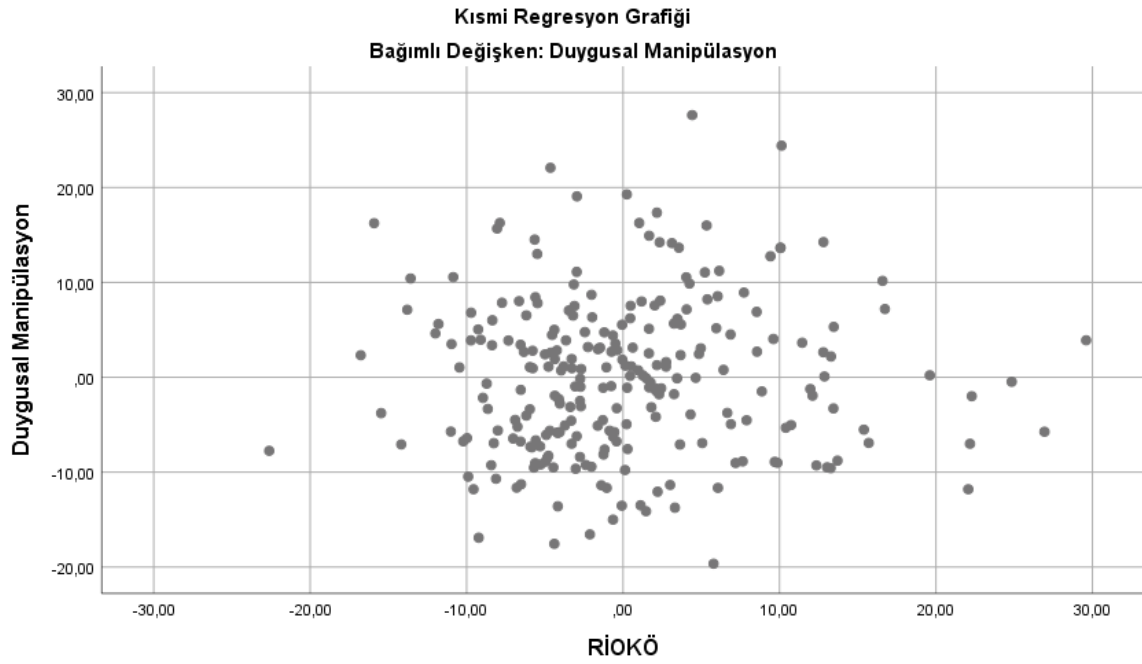
PKÖ Anne için Kısmi Regresyon Dağılımı

şekil 5

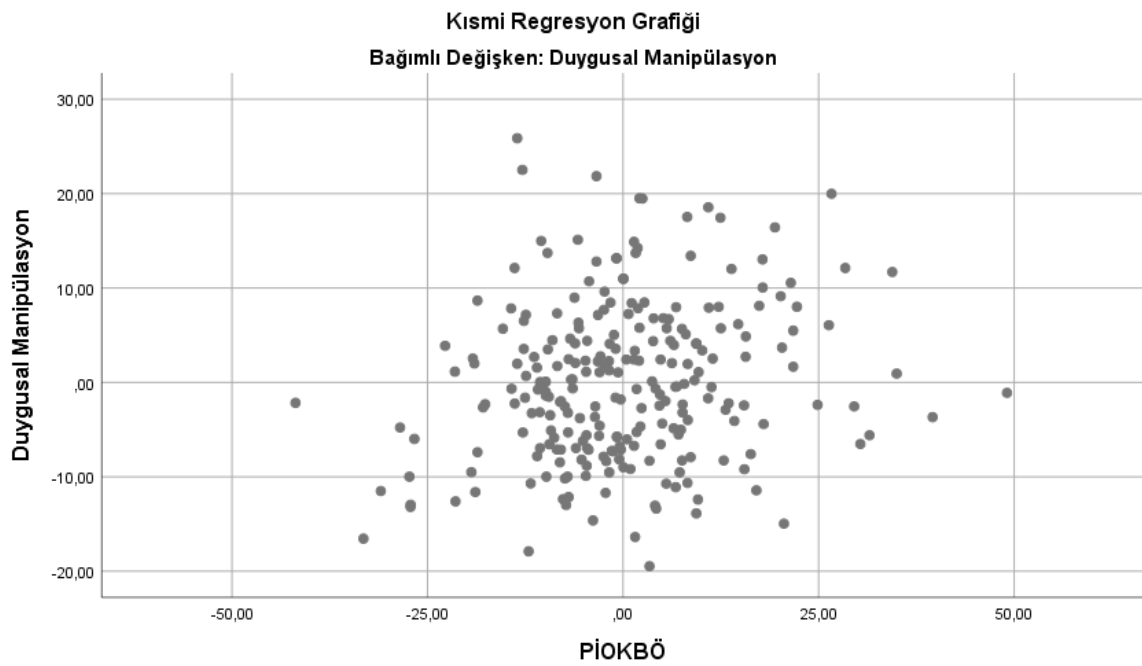
PKÖ Baba için Kısmi Regresyon Dağılımı

şekil 6

RİOKÖ için Kısmi Regresyon Dağılımı

şekil 7

PiOKBÖ için Kısmi Regresyon Dağılımı

Bağımsız Değişkenler Arası Çoklu Bağlantılılık

Varyans Şişirme Faktörü (VIF) yordayıcı değişkenler arasında yüksek korelasyon olup olmadığını göstermektedir. Çoklu bağlantılılık durumunda standart hata artar, güven aralığı genişler, t değeri düşer (Howell, 2017). Çalışmaya ait VIF değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Bowerman vd. (2015) VIF değerinin ortalamasınının 1’den büyük ölçüde yüksek olduğunda çoklu bağlantılılığın problem arz edebileceğini belirtmiştir. VIF değerlerine bakıldığında bu varsayıma uyulduğu görülmektedir.

Tablo 2

VIF ve Tolerans Değerleri

Değişkenler	Tolerans	VIF
PKÖ Anne Toplamı	.799	1.252
PKÖ Baba Toplamı	.780	1.281
RİOKÖ Toplamı	.484	2.066
PİOKBÖ Toplamı	.471	2.122

Tablo 3

Değişkenler Arası Korelasyon

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Duygusal Manipülasyon	1.000				
2. PKÖ Anne Toplamı	.249*	1.000			
3. PKÖ Baba Toplamı	.290*	.401*	1.000		
4. RİOKÖ Toplam Puanı	.294*	.305*	.303*	1.000	
5. PİOKBÖ Toplam Puanı	.363*	.304*	.350*	.712*	1,000

*Notlar. * $p < .01$.*

Yordayıcı değişkenler arasındaki korelasyon değerleri Tablo 3’te sunulmuştur. Tablo 3’te yer alan verilere göre ilişki toplam puanı ile partner toplam puanı arasında .712 ile yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Anne toplam puan ile baba toplam puan arasında .401 ile orta düzeyde pozitif yönde anlamlı düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Anne toplam puan ve ilişki toplam puan arasında .305 ile orta

düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkilerin yüksek düzeyde olmaması istenilen bir durumdur.

Uç Değerler

Regresyon analizi için karşılanması gereken bir diğer varsayım ise gözlem değerleri içinde uç değerlerin olmamasıdır. Bunu saptayabilmek için Cook Uzaklık Testi yapılmıştır (Howell, 2017). Cook Uzaklık Test istatistiğinin maksimum değeri .074'dir. Bu değer, 1.00 değerinden küçük olduğu için uç değerlerin bulunmadığını göstermektedir (Howell, 2017).

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümün ilk kısmında çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Ardından bulguların ilgili literatür ışığında değerlendirilmesi yorumlar ve tartışma kısmında verilmiştir.

Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma problemi olan “Ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol ve ilişki-partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular bu bölümde ele alınmıştır. Bu bulgular Tablo 4 ile verilmiştir.

Tablo 4

Duygusal Manipülasyonun Yordayıcılarına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Model	B	Std. Hata	β	t	p	Düzeltilmiş R ²	Korelasyonlar İkili	Kısmi
						0.159		
Sabit	16.395	1.895		8.651	.000*			
PKÖ Anne	.091	.058	.101	1.565	.119		.249	.098
Toplamı								
PKÖ Baba	.116	.050	.150	2.306	.022		.290	.144
Toplamı								
RİOKÖ	.030	.066	.037	.451	.653		.294	.028
Toplamı								
PİOKBÖ	.122	.040	.254	3.031	.003		.363	.188
Toplamı								

Notlar. * $p < .05$. Düzeltilmiş R², yordayıcı tüm değişkenler tarafından açıklanan varyans oranıdır.

Yordayıcı değişkenlerin tümü varyansın %15.9'unu açıklamaktadır. Modelde eş zamanlı olarak anne toplam puanı, baba toplam puanı, ilişki toplam puanı ve partner toplam puanı işleme alınmıştır. Model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(4, 251)} = 13.012$, $p < .05$, $R^2 = .159$). Baba toplamı ($\beta = .150$, $p < .05$) ve partner toplamı ($\beta = .037$, $p < .05$) duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde pozitif yönde yordadıkları bulunmuştur. Ancak

anne toplamı ($\beta = .101$, $p > .05$), ilişki toplamı ($\beta = .037$, $p > .05$) duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde yordamamaktadır.

Alt Problemlere İlişkin Bulgular

“Psikolojik Kontrol Ölçeği’nin alt boyutları, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği’nin alt boyutları ve Partnere İlişkin Obsesif Ve Kompulsif Belirtiler Ölçeği’nin alt boyutları duygusal manipülasyon puanını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Alt Boyutlara İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Model	B	Std. Hata	β	t	p	Düzeltilmiş R ²	Korelasyonlar İkili	Kısmi
						0.164		
Sabit	15.329	1.983		7.731	.000			
PK Anne	.237	.156	.148	1.515	.131		.246	.097
PK Baba	.343	.153	.242	2.241	.026		.302	.143
ES Anne	-.079	.182	-.044	-.431	.667		.220	-.028
ES Baba	-.125	.172	-.082	-.729	.467		.250	-.047
PDS	.173	.221	.082	.785	.433		.288	.050
PTS	-.081	.189	-.037	-.431	.667		.217	-.028
İD	-.044	.228	-.021	-.191	.848		.279	-.012
Sosyallik	.285	.224	.113	1.273	.204		.295	.082
Zekâ	-.132	.240	-.056	-.547	.585		.291	-.035
Görünüş	.353	.216	.133	1.632	.104		.312	.104
MY	.283	.204	.126	1.388	.166		.338	.089
Ahlak	-.182	.209	-.082	-.870	.385		.246	-.056
Dİ	.265	.224	.117	1.182	.238		.307	.076

Notlar. * $p < .05$. Düzeltilmiş R^2 , yordayıcı tüm değişkenler tarafından açıklanan varyans oranıdır. PK: Psikolojik Kontrol, ES: Ebeveyn Saymazlığı, PDS: Partnere Duyulan Sevgi, PTS: Partner Tarafından Sevilme, İD: İlişkinin Doğruluğu, MY: Partnerin Mesleki Yeterliği, Dİ: Partnerin Duygusal İstikrarı.

İşleme alınan yordayıcı değişkenlerin tümü duygusal manipülasyondaki toplam varyansın %16.4'ünü açıklamaktadır. Model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, $F_{(13, 242)} = 4.846$, $p < .05$, $R^2 = .164$. Annenin psikolojik kontrolü ($\beta = .148$, $p > .05$), annenin ebeveyn saymazlığı ($\beta = -.044$, $p > .05$), babanın ebeveyn saymazlığı ($\beta = -.082$, $p > .05$), partnere duyulan sevgi ($\beta = .082$, $p > .05$), partner tarafından sevilme ($\beta = -.037$, $p > .05$), ilişki doğruluğu ($\beta = -.021$, $p > .05$), partnerin sosyalliği ($\beta = .113$, $p > .05$), partnerin zekâsı ($\beta = -.056$, $p > .05$), partnerin görünüşü ($\beta = .133$, $p > .05$) partnerin mesleki yeterliliği ($\beta = .126$, $p > .05$), partnerin ahlakı ($\beta = -.082$, $p > .05$) ve partnerin duygusal istikrarı ($\beta = .117$, $p > .05$) duygusal manipülasyonun istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamamaktadır. Duygusal manipülasyonu sadece babanın psikolojik kontrolü ($\beta = .242$, $p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamaktadır.

“Kadınların duygusal manipülasyon puanı ile erkeklerin duygusal manipülasyon puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Duygusal Manipülasyon Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Bulguları

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	SD	t	p
Kadın	211	25.66	8.86	2.97	-2.65	.008*
Erkek	48	29.47	9.47	3.08		

Notlar. * $p < .05$.

Tablo 6’da duygusal manipülasyon ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi bulguları sunulmuştur. Duygusal manipülasyon puanları kadınların puan ortalaması ($\bar{x} = 25.66$) ve erkeklerin puan ortalaması ($\bar{x} = 29.47$) şeklindedir. Duygusal manipülasyon, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, $t_{(257)} = -2.65$, $p < .05$. Diğer bir ifade ile kadın ve erkeklerin ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

“Duygusal manipölasyon puanı ilişki memnuniyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin bulgular tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

İlişki Memnuniyetine Göre Duygusal Manipölasyonun Betimsel İstatistikleri

İlişki Memnuniyeti	\bar{x}	SS	N
Memnun Değilim	29.18	8.90	29
Kısmen Memnunum	26.66	8.72	57
Memnunum	24.97	9.19	74
Toplam	26.33	9.05	160

Tablo 8

İlişki Memnuniyetine Göre Duygusal Manipölasyonun ANOVA Bulguları

Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	η^2
Gruplar Arası	377.02	2	188.51	2.34	.10	.029
Gruplar İçi	12640.75	157	80.514			
Toplam	13017.77	159				

Notlar. $p < .05$.

Tablo 8’de sunulan bulgulara göre duygusal manipölasyon düzeyi ilişki memnuniyetine göre anlamlı şekilde farklılık göstermemektedir $F_{(2,157)} = 2.34$, $p > .05$. Bu bulgu, ilişkisinden memnun olmayan, kısmen memnun olan ve memnun olan katılımcıların duygusal manipölasyon puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Yorumlar ve Tartışma

Araştırma problemi olan “Ebeveynden algılanan psikolojik kontrol ve ilişki-partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler duygusal manipölasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular çoklu doğrusal regresyon analizi ile elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre modelde eş zamanlı olarak PKÖ anne toplam puanı, PKÖ baba toplam puanı, RİOKÖ toplam puanı ve PİOKBÖ toplam puanı işleme alındığında duygusal manipölasyonun varyansının %15.9’unu açıklamaktadır. Böylece

yordayıcı değişkenlerin tümünün duygusal manipülasyonu anlamlı şekilde yordadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, Yıldırım (2018) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulguları tarafından desteklenmektedir. Araştırmanın bulguları, psikolojik kontrolün uyumsuz mükemmeliyetçiliği güçlendirdiğini ve uyumsuz mükemmeliyetçiliğin psikolojik kontrol ve romantik ilişki-eş odaklı obsesif kompulsif belirtiler arasında aracı rol oynadığını göstermektedir. Aynı zamanda PKÖ baba toplam puanı ve PİOKBÖ toplam puanının duygusal manipülasyonu anlamlı şekilde düşük düzeyde yordarken RİOKÖ toplam puanı ve PKÖ anne toplam puanı duygusal manipülasyonu anlamlı şekilde yordamadığı bulunmuştur. Kısmi korelasyon değerlerine bakıldığında kendisi dışındaki diğer yordayıcı değişkenler sabit tutulduğunda duygusal manipülasyon ile aralarındaki ilişki büyükten küçüğe sırasıyla PKÖ baba toplam puanı, PKÖ anne toplam puanı, PİOKBÖ toplam puanı ve RİOKBÖ toplam puanı şeklindedir.

PKÖ'nün anne ve baba formlarının alt boyutları ile RİOKÖ ve PİOKBÖ'nün alt boyutlarının birlikte duygusal manipülasyonu yordayıp yordamadığı test etme amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analizin bulgularına bu alt boyutlar modele eş zamanlı olarak dâhil edildiğinde duygusal manipülasyonun varyansının %16.4'ünü açıklamaktadır. Analiz sonucuna göre alt boyutlardan yalnızca babanın psikolojik kontrolü duygusal manipülasyonu anlamlı şekilde yordamaktadır. Leadbeater vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada anne tarafından değil ancak baba tarafından uygulanan psikolojik kontrolün zaman içerisinde yakın ilişki şiddetini bağımsız şekilde etkileyebileceği ortaya çıkmıştır. Bu bulgular mevcut çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Kısmi korelasyon değerine bakıldığında diğerleri sabit tutulduğunda duygusal manipülasyon ile arasındaki ilişki en büyük olan babanın psikolojik kontrolü değişkenidir.

Ebeveynlerin çocuklarını manipüle ettikleri, sevgilerini geri çektikleri, onları zorlayıcı davranışlarının hâkim olduğu bir ev ortamının çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri açısından uygun görülmemektedir. Böyle bir ortamda büyüyen çocuklar yetişkinliklerinde bu örüntüleri devam ettirme eğilimi gösterebilmektedir. Bu durumu, Volk vd. (2021) tarafından yapılan çalışmanın bulgusu olan destekleyici olmayan aile ortamı ve bencil,

dürtüsel ve antisosyal kişilik özellikleri arasındaki ilişki aracılığıyla dolaylı olarak zorlayıcı davranışlar ile ilişkili olduğu destekler niteliktedir. Böylece yetişkinlerin benimsediği davranış kalıplarını yetiştikleri ortamların etkilediği söylenebilmektedir. Benzer bir çalışma olan Lyons vd. (2023) tarafından yürütülen çalışmada çocuklukta maruz kalınan müdahaleci ebeveyn davranışlarının yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerde devam ettiği bulunmuştur. Aynı şekilde Handley vd. (2019) tarafından yürütülen çalışmada kötü muameleye maruz kalan çocukların yetişkin olduklarında romantik ilişkilerinde zorluklarla karşılaştıkları bulunmuştur. Ebeveynin yıkıcı davranışı ile ilgili yapılan diğer bir çalışma ise Ha vd. (2019) tarafından yapılmıştır. Çalışmaya göre yıkıcı ebeveyn davranışlarının antisosyal nitelikteki davranışları ve ergenliğin ilk zamanlarında maruz kalınan yıkıcı ebeveyn davranışlarının 15 yıl sonraki romantik ilişkilerinde partnere yönelik zorlayıcılığı (coercion) yordamaktadır. Yıkıcı davranış kalıplarına sahip ebeveynlerin yetişkinlik dönemindeki çocuklarının, yakın ilişkilerde kurdukları baskıyı yordadığı bulunmuştur. Ebeveynden algılanan psikolojik kontrolün romantik ilişkilere olan yansımasıyla ilgili bir diğer araştırma da Oudekerk vd. (2015) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmaya göre ebeveynden algılanan kontrol 18 ve 21 yaşlarındaki genç yetişkinlerin partnerleri ile özerklik ve yakınlığın bir yordayıcısıdır. Partnerinin uyguladığı psikolojik şiddet ile ebeveynin psikolojik kontrolü birlikte ele alan bir çalışma Choe vd. (2022) tarafından yapılmıştır. Çalışmanın bulguları 16 yaşında algılanan ebeveynin psikolojik kontrolünün 18 yaşındaki güvensiz bağlanmayı yordamakta ve bunun da 24 yaşında partneri tarafından maruz kaldığı psikolojik şiddeti yordamaktadır. Duygusal manipülasyon içerisinde zorlayıcı özellikte kontrolü ve baskı türevlerini barındırdığından belirtilen araştırmalar bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Diğer taraftan destekleyici olan aile ortamının yetişkinlikteki bağlanma ile olan bağlantısını ele alan boylamsal bir çalışma Waldinger ve Schulz (2016) tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın bulguları destekleyici aile ortamında bulunan ergenlerin 60 yıldan fazla süre sonra da partnerlerine güvenli bağlandıklarını ve bu ilişkiye duygu düzenleme becerilerindeki çarpıtmaların düşük düzeyde olması kısmen aracılık ettiğini göstermektedir. Bir diğer boylamsal çalışma ise Overbeek vd. (2007) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmanın

bulgularına göre ebeveyn çocuk ilişkisinin kalitesinin düşük düzeyde olmasının ergenlik dönemindeki ebeveyn çocuk çatışması ile ilişkili olup ergen-ebeveyn arasındaki çatışmalı ilişkinin genç yetişkinlik döneminde romantik ilişkinin kalitesinin düşük düzeyde olmasıyla ilişkisi bulunmaktadır. Çünkü manipülatif bir partner ile kurulan ilişki içinde bireyin ilişki doyumu düşük düzeyde olabilmektedir (Kuru, 2022). Destekleyici olan ve olmayan aile ortamları ile ilgili çalışmaların bulguları hem birbirlerini hem de bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Clark vd. (2015) tarafından yapılan bir başka araştırmada psikolojik kontrolün ilişkisel saldırganlığı yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Çalışmada ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrolün ilişkisel saldırganlığı yordadığı ve ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol ile prososyal davranışlar arasında negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Manipülatif davranışlar arasında ilişkisel saldırganlık olarak tanımlanabilecek davranışlar da bulunmaktadır. İlişkisel saldırgan davranışlar ile manipülatif davranışlar sergileyen birey amacına ulaşabilmektedir. Prososyal, bireylerin çevresindekilerinin yararına olacak şekilde yaptıkları gönüllü davranışlardır (Eisenberg vd., 2005). Duygusal manipülasyon kavramı ise bireyin kendi çıkarlarını öne çıkarması vd.ni de bu amaç uğruna çeşitli taktikler ile kullanmasını içerir. Bu iki kavramların tanımları karşılaştırıldığında birbirlerinden farklı yapılar olabilecekleri anlaşılmaktadır. Bu bulgular mevcut çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde çocuk-ebeveyn ilişkisinin niteliğinin yetişkinlikte kurulan ilişkilere yansıdığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada PİOKBÖ toplam puanının duygusal manipülasyonu istatistiksel açıdan anlamlı şekilde pozitif yönde yordarken RİOKÖ toplam puanının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yordamadığı bulunmuştur. Partnere yönelik tekrarlayıcı düşünceler ve bu düşünceleri gidermek amacıyla yapılan davranışlar duygusal manipülasyonu düşük düzeyde açıklamaktadır. Duygusal manipülasyon bir psikolojik şiddet yöntemidir. Manipüle eden kişi karşısındakini kendi amacına uygun olacak şekilde yönlendirmekte ve kişinin kendinden şüphe duymasına varacak davranışları da içinde barındırmaktadır. Goldstein (2011) ruminasyonun romantik bağlamda ilişkisel saldırganlığı yordadığını ortaya koymuştur. Manipülatif davranışların bazı kişilik özelliklerine sahip bireylerde daha çok

görüldüğü ortaya konulmuştur (Austin vd., 2014; March vd., 2023). Bu kişilik özellikleri karanlık üçlü veya karanlık dördü şeklinde bilinen makyavelizm, klinik olmayan narsisizm, sadizm ve psikopatidir. Makyavelizm düzeyi yüksek bireylerin partnerlerine yönelik kontrol davranışlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Brewer ve Abell, 2017). Obsesif kompulsif belirtiler gösteren bireyler, ilişkilerine ve partnerlerine yönelik kontrolcü davranışlar sergilemektedir (Kasalova vd., 2020). Aynı şekilde Brewer vd. (2018) tarafından yapılmış olan bir çalışmada ikincil psikopati ile kontrol davranışlarının her hali ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgunun yanı sıra makyavelizmin ve birincil psikopati ile otonom davranışlar üzerinde kontrol ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Aşk tutumları ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ile çalışan Bolelli (2019) aşk tutumlarından manik aşk ile narsisizm ile aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Aşk tutumları Lee (1973) tarafından kavramsallaştırılmış olup bunlardan birisi de manik aşk tutumudur. Lee'e (1977) göre manik aşk, tekrarlı güven arayışı ile kendini gösteren yüksek düzeyde kıskançlık ve obsesyonların hâkim olduğu sahiplenici bir aşk türüdür. İkincil bir aşk türü olan manik aşk, tutkulu aşk ile oyun gibi aşkın bir birleşimidir (Lee, 1977). Manik aşk, obsesif davranışları içermesi ve narsisizm ile ilişki içinde olması nedeniyle bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Çakmak Tolan (2023) tarafından yapılmış olan bir başka çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile obsesif inançların toplamı ile anlamlı düzeyde pozitif yönde olduğu ortaya konulmuştur. Aynı çalışmada çocukluk dönemi duygusal ihmal ve istismar ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çarpıtılmış inançlar obsesif kompulsif bozukluk belirtilerinin önemli bir yordayıcısı olup obsesif kompulsif bozukluğa sahip bireylerin obsesif düşüncelerini rahatlatma adına yaptıkları davranışlar, bilişsel çarpıtmalar tarafından tetiklenmektedir (Myers vd. 2008; Olatunji vd., 2019). Torres vd. (2013) tarafından yapılan bir çalışmada yakın ilişki istismarının düzeyi ile bilişsel çarpıtma, yakınlık sorunları, şüphelik düzeyleri arasında anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Esin (2022) tarafından ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmaların yakınlıktan kaçınma, gerçekçi olmayan ilişki beklentisi ve zihin okuma alt boyutlarının ilişkilerde manipülasyonu yordadığı bulunmuştur.

Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde duygusal manipülasyon ve ilişkili kavramlar ile araştırmanın yordayıcı değişkenleri ve onların ilişkili olduğu kavramların arasında ilişkilerin mevcut olduğu sonucuna varılmıştır.

Duygusal manipülasyon puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Erkek ve kadınların duygusal manipülasyon puanlarının ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Grieve ve Panebianco (2013) erkeklerin duygusal manipülasyon düzeylerinin kadınların duygusal manipülasyon düzeyinden anlamlı şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyetler arasındaki farkı ortaya koyan bir diğer çalışma ise Hyde vd. (2020) tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın bulgularına göre erkeklerin duygusal manipülasyon uygulama olasılığı kadınlara oranla anlamlı şekilde daha yüksektir. Sosyalizasyon ve duygusal manipülasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen Grieve vd. (2019) erkeksi özelliklerin yüksek düzeyde olması her iki cinsiyet için de duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde olduğunu bulmuştur. Ayrıca bu çalışma da kadınlardaki düşük düzeydeki kadınsı özelliklerin de duygusal manipülasyonu anlamlı şekilde yordadığı ortaya konulmuştur. Cinsiyet farklılıkları ile yapılan bu çalışmalar mevcut çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Duygusal manipülasyonun ilişki memnuniyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla tek yönlü ANOVA yapılmıştır. Analizin bulgularına göre duygusal manipülasyon ilişki memnuniyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır. İlişki doyumu ile ilgili çalışma yürüten Kuru (2022) hem kadınların hem de erkeklerin duygusal manipülasyon düzeyleri ile ilişki doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmuştur. Evlilik doyumu ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi inceleyen Hammett vd. (2021) agresyon ile evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bulgu, mevcut çalışmanın bulgularını desteklememektedir. Diğer taraftan Michael vd. (2022) muhtemel partner şiddeti ile evlilik doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu bulgu mevcut çalışmanın bulgusunu desteklemektedir.

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde varılan sonuçlara ve ardından araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler verilmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada ebeveynden algılanan psikolojik kontrolün ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonların duygusal manipülasyonu yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Araştırmada ele alınan yordayıcı değişkenlerden biri ebeveynden algılanan psikolojik kontroldür. Bu kavram, ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri manipülatif ve duyguları geçersiz kılan davranış ve söylemlerini kapsamaktadır (Barber, 1996). Bu davranışlar çocukların duygusal ve sosyal gelişimleri için risk arz etmektedir. Diğer bir yordayıcı değişken ise ilişki ve partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonlardır. İlişkisel obsesyon ve kompulsiyon bozukluğu obsesif kompulsif bozukluğun yakın ilişki odaklı bir boyutudur (Brandes vd., 2020). Bu kavramda yer alan obsesyonlar, partnere ve ilişkiye yönelik istenmeyen ve rahatsızlık veren düşüncelerdir. Kompulsiyonlar ise bu obsesyonları gidermek için yapılan güvence arama, kontrol gibi davranışları içermektedir (Doron vd., 2012a). Araştırmanın bağımsız değişkeni olan duygusal manipülasyon, diğerlerinin duygu ve düşüncelerinin etki altına alınması amacıyla bazı taktiklerin kullanılmasıdır (Nagler vd., 2014). Manipülatif bireyler diğerlerini etkilemek adına cezbetme, sessiz muamele, aşağılama, zorlama, gerekçelendirme, gerileme, gibi taktikler kullanmaktadır (Buss vd., 1987).

Araştırma Problemine İlişkin Sonuçlar

Bu araştırmada “*Ebeveynden algılanan psikolojik kontrol ve ilişki-partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?*” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda çoklu doğrusal regresyon yapılmıştır. Analizler sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre yordayıcı değişkenlerin eş

zamanlı olarak modele dâhil edildiğinde duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük düzeyde ve pozitif yönde yordamaktadır. Yordayıcı değişkenler duygusal manipülasyonun %15.9'unu açıklamaktadır. Bu bulgular, ebeveynden algılanan psikolojik kontrol ve romantik ilişki temalı obsesyon ve kompulsiyonların duygusal manipülasyon uygulama düzeylerini düşük düzeyde açıklayabildiğini göstermektedir. PKÖ Baba toplam puanı ve PİOKBÖ toplam puanı, duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde yordadıkları bulunmuştur. Ancak PKÖ anne toplam puanı ve RİOKÖ toplam puanları duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde yordamamaktadır. PKÖ baba toplam puanındaki bir standart sapmalık değişim duygusal manipülasyon puanındaki .15 puanlık değişime yol açmaktadır. Aynı şekilde PİOKBÖ toplam puanındaki bir standart sapmalık değişim duygusal manipülasyon puanındaki .25 puanlık değişime yol açmaktadır.

Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

“Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin alt boyutları, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği'nin alt boyutları ve Partnere İlişkin Obsesif ve Kompulsif Belirtiler Ölçeği'nin alt boyutları duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” sorusuna yönelik çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre yordayıcı değişkenlerin eş zamanlı olarak modele dâhil edildiğinde duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük düzeyde ve pozitif yönde yordamaktadır. Yordayıcı değişkenler duygusal manipülasyonun %16.4'ünü açıklamaktadır. Bu bulgu doğrultusunda Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin alt boyutları, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği'nin alt boyutları ve Partnere İlişkin Obsesif ve Kompulsif Belirtiler Ölçeği'nin alt boyutlarının birlikte duygusal manipülasyon uygulama düzeyini açıkladığı söylenebilmektedir. Duygusal manipülasyonu sadece babanın psikolojik kontrolü istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamaktadır. Babadan algılanan psikolojik kontrol puanındaki bir standart sapmalık değişim duygusal manipülasyon puanını .24 kadar aynı yönde değiştirmektedir. Diğer alt boyutlar duygusal manipülasyonu istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamamaktadır.

Çalışmanın diğer bir alt problemi ise “*Kadınların duygusal manipülasyon puanı ile erkeklerin duygusal manipülasyon puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?*” sorusuydu. Bu soruya yönelik bulguları ortaya çıkarabilmek için bağımsız örneklemeler *t* testi yapılmıştır. Analizin bulgularına göre duygusal manipülasyon, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Diğer bir deyişle, bu çalışma grubundaki kadınların duygusal manipülasyon ortalaması ile erkeklerin duygusal manipülasyon ortalaması arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur.

Çalışmanın son alt problemi olan “*Duygusal manipülasyon puanı ilişki memnuniyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” sorusuydu. Bu soruya yönelik yapılan analiz için tek yönlü ANOVA uygun görülmüştür. Analiz sonuçlarına göre ilişki memnuniyetine göre duygusal manipülasyon puanları farklılık göstermemektedir.

Öneriler

Bu bölümde araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Çalışmanın bulguları ilgili literatür ışığında tartışılmıştır. Ancak ilgili literatür tarandığında yeterli miktarda çalışma bulunamamıştır. Özellikle ilişkisel bakış açısıyla duygusal manipülasyonun araştırılması önerilmektedir.
- Bu çalışmada cinsiyet ve ilişki memnuniyeti değişkenleri incelenmiştir. Özellikle kültürel bağlamı öne çıkaracak farklı değişkenler eklenebilir.
- Duygusal manipülasyon kavramı bu çalışmada manipüle eden birey açısından ele alınmıştır. Manipüle edilen bireylerle de bu çalışma tekrarlanabilir.
- Duygusal manipülasyon kavramını ölçen ölçme araçları yalnızca manipüle etme ile ilgilidir. Duygusal manipülasyonun kurban açısından ele alınabilmesi için buna yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

- Bu çalışmada Sosyal İstenirlik Ölçeği kullanılmamıştır. Sonraki çalışmalarda ilgili ölçeğin eklenmesi önerilmektedir.
- Bu çalışmadaki ilişki memnuniyeti araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda yer alan maddeye verilen yanıtlar ile belirlenmiştir. Yapılacak çalışmalarda ilişki doyumuna ve ilişkiyi değerlendirmeye dair faktörler de çalışmalarda ele alınabilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışmanın bulgularına göre ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrol duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Duygu düzenleme ve iletişim becerileri gibi ebeveyn çocuk ilişkisini güçlendirecek becerileri kapsayan, ebeveynlere yönelik geliştirilebilecek eğitimlerin düzenlenmesi çocukların yetişkinlik dönemine geldiğinde kuracakları romantik ilişkilerin kalitesi açısından önemli olduğu söylenebilir.
- Bu çalışmada partnere ilişkin obsesif kompulsif belirtilerin duygusal manipülasyonu anlamlı düzeyde açıkladığı bulunmuştur. Genç yetişkinlik, romantik ilişkilerin önem arz ettiği bir dönem olduğundan ve bu çalışmanın %79'unun üniversite öğrencilerinin oluşturulduğu göz önüne alındığında üniversitelerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri, sağlıklı bir romantik ilişki sürdürebilme üzerine grupta psikolojik danışma hizmetlerini geliştirebilirler.

Kaynaklar

- Abbey, R. D., Clopton, J. R., & Humphreys, J. D. (2007). Obsessive–compulsive disorder and romantic functioning. *Journal of Clinical Psychology, 63*(12), 1181-1192. <http://dx.doi.org/10.1002/jclp.20423>.
- Abramson, K. (2014). Turning up the lights on gaslighting. *Philosophical Perspectives, 28*, 1-30. <https://www.jstor.org/stable/26614542>.
- Adler, A. (2014). *Understanding human nature* (C. Brett, Çev.). One World. (Orijinal eser 1927'de yayımlanmıştır).
- Adler, A. (2012). *Yaşamın anlam ve amacı* (K. Şipal, Çev.). Say Yayınları. (Orijinal eser 1931'de yayımlanmıştır).
- Austin, E. J., Farrelly, D., Black, C., & Moore, H. (2007). Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side?. *Personality and Individual Differences, 43*(1), 179-189. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.11.019>.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., Smith, M., & Tohver, G. (2014). Associations of the managing the emotions of others (MEOS) scale with personality, the Dark Triad and trait EI. *Personality and Individual Differences, 65*, 8-13. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.060>.
- Aydemir, C. (2021). Duygusal manipölasyon ölçeğinin türkçe uyarlaması: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Global Journal of Economics and Business Studies, 10*(19), 87-94. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gumusqjeps/issue/64468/895135>.
- Ayrancı, Ü., Günay, Y., & Ünlüoğlu, İ. (2002). Hamilelikte aile içi eş şiddeti. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3*, 75-87. https://www.researchgate.net/profile/Yasemin-Guenay-2/publication/305725952_Hamilelikte_Aile_Ici_Siddeti_Birinci_Basamak_Saglik_Kurumuna_Basvuran_Kadınlar_Arasında_Bir_Arastırma/links/58e28d3692851c1b9d

[6a02e7/Hamilelikte-Aile-Ici-Siddeti-Birinci-Basamak-Saglik-Kurumuna-Basvuran-Kadinlar-Arasinda-Bir-Arastirma.pdf](https://doi.org/10.37154/ijopec.2019.3).

- Bahçepınar, E. (2019). *Romantik ilişki ve partner temalı obsesyon ve kompulsiyonların şema alanları açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67(6), 3296-3319. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1996.tb01915.x>.
- Barber, B. K., Olsen, J. E., & Shagle, S. C. (1994). Associations between parental psychological and behavioral control and youth internalized and externalized behaviors. *Child Development*, 65(4), 1120-1136. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1994.tb00807.x>.
- Barber, B. K., Xia, M., Olsen, J. A., McNeely, C. A., & Bose, K. (2012). Feeling disrespected by parents: Refining the measurement and understanding of psychological control. *Journal of Adolescence*, 35(2), 273-287. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.10.010>.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781351153683-3/need-belong-desire-interpersonal-attachments-fundamental-human-motivation-roy-baumeister-mark-leary>.
- Bolelli, M. (2019). The effects of dark triad (machiavellianism, narcissism, psychopathy) on the love attitude. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 2(2), 164-173. <https://doi.org/10.37154/ijopec.2019.3>.

- Bowerman B. L., O'Connell R. T., & Murphree E. S. (2015). *Regression analysis unified concepts, practical applications, and computer implementation*. Business Expert Press.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. separation: Anxiety and anger*. Basic Books.
- Brandes, O., Stern, A., & Doron, G. (2020). "I just can't trust my partner": Evaluating associations between untrustworthiness obsessions, relationship obsessions and couples violence. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 24. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2019.100500>.
- Brewer, G., & Abell, L. (2017). Machiavellianism, relationship satisfaction, and romantic relationship quality. *Europe's Journal of Psychology*, 13(3), 491-502. <http://dx.doi.org/10.5964/ejop.v13i3.1217>.
- Brewer, G., Bennett, C., Davidson, L., Ireen, A., Phipps, A. J., Stewart-Wilkes, D., & Wilson, B. (2018). Dark triad traits and romantic relationship attachment, accommodation, and control. *Personality and Individual Differences*, 120, 202-208. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2017.09.008>.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (İ.D. Erguvan Sarioğlu Çev.). Kaknüs Yayıncılık. (Orijinal eser 2004 yılında basılmıştır).
- Bursten, B. (1972). The manipulative personality. *Archives of General Psychiatry*, 26(4), 318-320. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/5013516>.
- Buss, D. M., Gomes, M., Higgins, D. S., & Lauterbach, K. (1987). Tactics of manipulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(6), 1219-1229. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.6.1219>.

- Campbell, W. K., Foster, C. A., & Finkel, E. J. (2002). Does self-love lead to love for others? A story of narcissistic game playing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(2), 340. <https://faculty.wcas.northwestern.edu/>.
- Cao, J., Li, X., Ye, Z., Xie, M., & Lin, D. (2020). Parental psychological and behavioral control and positive youth development among young Chinese adolescents: The mediating role of basic psychological needs satisfaction. *Current Psychology*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00980-1>.
- Choe, S. Y., Laursen, B., Cheah, C. S., Lengua, L. J., Schoppe-Sullivan, S. J., & Bagner, D. M. (2023). Intrusiveness and emotional manipulation as facets of parental psychological control: A culturally and developmentally sensitive reconceptualization. *Human Development*, 67, 69-87. <https://doi.org/10.1159/000530493>.
- Choe, S. Y., Lee, J. O., & Read, S. J. (2022). Psychological intimate partner violence, insecure attachment, and parental psychological control from adolescence to emerging adulthood. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(7-8). <https://doi.org/10.1177/088626052095797>.
- Choe, S. Y., & Read, S. J. (2019). Perceived parental psychological control has indirect effects on aggression via need satisfaction and motivation for revenge. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(9), 2857-2879. <https://doi.org/10.1177/0265407518796325>.
- Clark, C. M., Dahlen, E. R., & Nicholson, B. C. (2015). The role of parenting in relational aggression and prosocial behavior among emerging adults. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 24(2), 185-202. <https://doi.org/10.1080/10926771.2015.1002653>.

- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>.
- Costa, S., Gugliandolo, M. C., Barberis, N., Cuzzocrea, F., & Liga, F. (2019). Antecedents and consequences of parental psychological control and autonomy support: The role of psychological basic needs. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(4), 1168-1189. <https://doi.org/10.1177/0265407518756778>.
- Cravens, J. D., Whiting, J. B., & Amar, R. O. (2015). Why I stayed/left: An analysis of voices of intimate partner violence on social media. *Contemporary Family Therapy*, 37(4), 372-385. <https://doi.org/10.1007/s10591-015-9360-8>.
- Çakmak Tolan, Ö. (2023). The mediating role of dark triad personality traits in the relationship between childhood traumas and obsessive beliefs. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 10(2), 424-441. <https://doi.org/10.52380/ijcer.2023.10.2.356>.
- Çınar, S. E., Yazıcı, S., & Tekiner, B. (2021). Beliren yetişkin ilişkilerindeki manipülasyonlarda aidiyet hissinin gücü. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(1), 97-112. <https://doi.org/10.33417/tsh.931055>.
- Deci, E.L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Plenum Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01.
- Demirel, Y. (2020). Gerçeklik algısını bozmaya yönelik tehlikeli bir psikolojik istismar biçimi: Gaslighting. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 7(2), 8-15. <https://www.euroasiajournal.com/index.php/eurssh/article/view/2>.

- Develi, M.H. (2022). *Nesne ilişkileri ile empati ve zihin kuramı arasındaki ilişkide narsisizmin aracı rolü* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Dichter, M. E., Thomas, K. A., Crits-Christoph, P., Ogden, S. N., & Rhodes, K. V. (2018). Coercive control in intimate partner violence: Relationship with women's experience of violence, use of violence, and danger. *Psychology of Violence, 8*(5), 596. <https://doi.org/10.1037/vio0000158>
- Doron, G., & Derby, D. (2017). Assessment and treatment of relationship-related OCD symptoms (ROCD) A modular approach. *The Wiley handbook of obsessive compulsive disorders, 1*, 547-564. <https://doi.org/10.1002/9781118890233.ch30>.
- Doron, G., Derby, D. S., & Szepsenwol, O. (2014). Relationship obsessive compulsive disorder (ROCD): A conceptual framework. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders, 3*(2), 169-180. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2013.12.005>.
- Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012a). Tainted love: Exploring relationship-centered obsessive compulsive symptoms in two non-clinical cohorts. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders, 1*(1), 16-24. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2011.11.002>.
- Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012b). Flaws and all: Exploring partner-focused obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders, 1*(4), 234-243. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jocrd.2012.05.004>.
- Doron, G., & Szepsenwol, O. (2015). Partner-focused obsessions and self-esteem: An experimental investigation. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 49*, 173-179. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2015.05.007>.
- Doron, G., Szepsenwol, O., Karp, E., & Gal, N. (2013). Obsessing about intimate-relationships: Testing the double relationship-vulnerability hypothesis. *Journal of*

Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 44(4), 433-440.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.ibtep.2013.05.003>.

Doron, G., Talmor, D., Szepsenwol, O., & Derby, D. S. (2012c). Relationship-centered obsessive-compulsive phenomena. *Psicoterapia cognitiva e comportamentale*, 18(1), 79–90.

Dorpat, T.L. (1996). *Gaslighting, the double whammy, interrogation, and other methods of covert control in psychotherapy and analysis*. Jason Aronson Inc.

Eisenberg, N., Cumberland, A., Guthrie, I. K., Murphy, B. C., & Shepard, S. A. (2005). Age changes in prosocial responding and moral reasoning in adolescence and early adulthood. *Journal of research on adolescence*, 15(3), 235-260.

<https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2005.00095.x>.

Erdoğan, B., & Öztürk, E. (2018). Ruhsal travmanın aktarımında narsisizm. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 11-20.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefd/issue/41874/505137>.

Erikson, E. (1994). *Identity: youth and crisis*. W. W. Norton & Company.

Esin, N. N. (2022). *İlişkilerde manipülasyonun, bilişsel çarpıtmalar açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.

Faherty, A. N., Lowe, K., & Arnett, J. J. (2020). Mind games: Parental psychological control and emerging adults' adjustment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(2), 695-714. <https://doi.org/10.1177/0265407519877240>.

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4. Baskı). Sage.

Field, A. & Hole, G. (2019). *Araştırma nasıl tasarlanır ve raporlaştırılır*. (A. Özer, Çev.). Anı Yayıncılık. (Orijinal eser 2003 yılında yayımlanmıştır).

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. Mc Graw Hill.

- French, J.R.E, Jr., & Raven, B.H. (1959). The bases of social power. In D. Cartwright (Ed.), *Studies In Social Power* (pp. 259-269). Institute for Social Research.
- Fromm, E. (2020). *Sevme sanatı*. Say Yayınları.
- Geng, J., Wang, X., Wang, Y., Lei, L., & Wang, P. (2022). "If you love me, you must do..." Parental psychological control and cyberbullying perpetration among Chinese adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(9-10). <https://doi.org/10.1177/0886260520978185>.
- Gizir, C. (2012). İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-45. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17380/181470>.
- Glasser, W. (2010). *Reality therapy: A new approach to psychiatry*. HarperCollins e-books.
- Goldstein, S. E. (2011). Relational aggression in young adults' friendships and romantic relationships. *Personal Relationships*, 18(4), 645-656. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01329.x>.
- Grieve, R., & Mahar, D. (2010). The emotional manipulation–psychopathy nexus: Relationships with emotional intelligence, alexithymia and ethical position. *Personality and Individual Differences*, 48(8), 945-950. <https://scholar.google.com.tr>.
- Grieve, R., March, E., & Van Doorn, G. (2019). Masculinity might be more toxic than we think: the influence of gender roles on trait emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 138, 157-162. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.09.042>.
- Grieve, R., & Panebianco, L. (2013). Assessing the role of aggression, empathy, and self-serving cognitive distortions in trait emotional manipulation. *Australian Journal of Psychology*, 65(2), 79-88. <https://doi.org/10.1111/j.1742-9536.2012.00059.x>.

- Güler, E., & Dönmez, R.A. (2021). Algılanan ebeveyn psikolojik kontrolünün çocukların otomatik düşünceleri üzerindeki etkisi. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 209-221. <https://doi.org/10.5455/JCBPR.111554>.
- Güven, H. B. (2021). *Romantik ilişkilerde psikolojik iyi oluş düzeylerinin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki rolü*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Ha, T., Otten, R., McGill, S., & Dishion, T. J. (2019). The family and peer origins of coercion within adult romantic relationships: A longitudinal multimethod study across relationships contexts. *Developmental Psychology*, 55(1), 207. <https://dx.doi.org/10.1037/dev0000630>.
- Handley, E. D., Russotti, J., Rogosch, F. A., & Cicchetti, D. (2019). Developmental cascades from child maltreatment to negative friend and romantic interactions in emerging adulthood. *Development and Psychopathology*, 31(5), 1649-1659. <https://doi.org/10.1017/S095457941900124X>.
- Hamberger, L. K., Larsen, S. E., & Lehrner, A. (2017). Coercive control in intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.08.003>.
- Hammett, J. F., Lavner, J. A., Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2021). Intimate partner aggression and marital satisfaction: A cross-lagged panel analysis. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(3-4), 1463-1481. <https://doi.org/10.1177/0886260517747607>.
- Howell, D.C. (2017). *Psikoloji için istatistiksel metotlar* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Hyde, J., Grieve, R., Norris, K., & Kemp, N. (2020). The dark side of emotional intelligence: the role of gender and the Dark Triad in emotional manipulation at work. *Australian Journal of Psychology*, 72(4), 307-317. <https://doi.org/10.1111/ajpy.12294>.

- Kağıtçıbaşı, Ç. & Cemalcılar, Z. (2017). *Dünden bugüne insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Evrim Yayınevi.
- Kasalova, P., Prasko, J., Ociskova, M., Holubova, M., Vanek, J., Kantor, K., ... & Barnard, L. (2020). Marriage under control: Obsessive compulsive disorder and partnership. *Neuroendocrinology Letters*, 41(3), 134-145.
- Kılıç, S. (2013). Doğrusal regresyon analizi. *Journal of Mood Disorders*, 3(2), 90-92. <https://doi.org/10.5455/jmood.20130624120840>.
- Konal, B. (2022). *Ergenlerde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin yordayıcıları: Beş faktör kişilik özellikleri, benlik saygısı ve değerler*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Korkmaz, S. (2021). Özseverliğin yanılsamalı hali: narsizm ve romantik ilişkiler çerçevesinde bir değerlendirme. In K. Güler & B. Duran (Eds.), *Congress Full-text Book* (pp. 18- 45). <https://upakongresi.com>
- Köse, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinin insan ilişkilerinde manipülasyon ve kendini sabotaj düzeyleri ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Kulkara, N. S., Güllü, D., & Kıvrıkoğlu, F. Şiddet ve duygudurum bozukluğu ilişkisi: Bir gözden geçirme. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3(6), 51-66. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Kuru, G. (2022). *An actor-partner interdependence mediation model of emotional manipulation on commitment via satisfaction of couples in romantic relationships*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Larson, D. G., Chastain, R. L., Hoyt, W. T. ve Ayzenberg, R. (2015). Selfconcealment: Integrative review and working model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 705-e774. <https://www.researchgate.net>.

- Layder, D. (2009). *Intimacy and power: The Dynamics of personal relationships in modern society*. Palgrave Macmillan.
- Leadbeater, B. J., Sukhawathanakul, P., Holfeld, B., & Temple, J. R. (2017). The effects of continuities in parent and peer aggression on relational intimate partner violence in the transition to young adulthood. *Prevention science*, 18(3), 350-360. <https://doi.org/10.1007/s11121-017-0757-5>.
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182. <https://doi.org/10.1177/014616727700300204>.
- Lee, J.A. (1973). *Colours of love: An exploration of the ways of loving*. New Press.
- LeFebvre, L. E. (2017). Ghosting as a relationship dissolution strategy in the technological age. In N. M. Punyanunt-Carter & J. S. Wrench (Eds.), *The impact of social media in modern romantic relationships* (pp. 219–235). Lexington Books
- Leemis R.W., Friar N., Khatiwada S., Chen M.S., Kresnow M., Smith S.G., Caslin, S., & Basile, K.C. (2022). *The national intimate partner and sexual violence survey: 2016/2017 report on intimate partner violence*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Levy, A., Tibi, L., Szepsenwol, O., & Doron, G. (2020). “Why do I obsess about my child's flaws?": Assessing the role of parental self-vulnerabilities in parent–child relationship obsessive compulsive disorder (ROCD) symptoms. *Clinical Psychologist*, 24(3), 285-293. <https://doi.org/10.1111/cp.12217>.
- Lyons, M., Brewer, G., Hartley, A. M., & Blinkhorn, V. (2023). “Never Learned to Love Properly”: A Qualitative Study Exploring Romantic Relationship Experiences in Adult Children of Narcissistic Parents. *Social Sciences*, 12(3), 159. <https://doi.org/10.3390/socsci12030159>.
- March, E., Kay, C. S., Dinić, B. M., Wagstaff, D., Grabovac, B., & Jonason, P. K. (2023). “It’s all in your head”: personality traits and gaslighting tactics in intimate

- relationships. *Journal of Family Violence*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s10896-023-00582-y>.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17(4), 433-442. [https://doi.org/10.1016/0160-2896\(93\)90010-3](https://doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3).
- Melli, G., Caccico, L., Micheli, E., Bulli, F., & Doron, G. (2024). Pathological narcissism and relationship obsessive-compulsive disorder (ROCD) symptoms: Exploring the role of vulnerable narcissism. *Journal of Clinical Psychology*, 80(1), 144-157. <https://doi.org/10.1002/jclp.23601>.
- Michael, G. C., Suleiman, A. K., Abdulkadir, Z., Umar, Z. A., & Olawumi, A. L. (2022). Prevalence and sociodemographic predictors of perceived family functionality, marital satisfaction and intimate partner violence during the COVID-19 lockdown among married primary healthcare users. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 11(11), 7280-7288. https://doi.org/10.4103/jfmprc.jfmprc_954_22.
- Mikheeva, L. N., Gorodilova, S. A., Brykina, E. K., Fabrikov, M. S., & Usmanova, L. T. (2018). Features of university students emotional intelligence who are prone to manipulative behavior. *Astra Salvensis*, 6 (2), 664-679. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=681594>.
- Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family relations*, 42(1), 31-37.
- Mullinax, H. M., & Turner, L. A. (2023). Parental psychological control, early maladaptive schemas, and romantic attachment in emerging adults. *Current Psychology*, 1-13. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-05012-2>.
- Myers, S. G., Fisher, P. L., & Wells, A. (2008). Belief domains of the Obsessive Beliefs Questionnaire-44 (OBQ-44) and their specific relationship with obsessive-compulsive symptoms. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(3), 475-484. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2007.03.012>.

- Nagler, U. K., Reiter, K. J., Furtner, M. R., & Rauthmann, J. F. (2014). Is there a dark intelligence? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47-52. <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.025>
- Navarro, R., Larrañaga, E., Yubero, S., & Villora, B. (2020). Psychological correlates of ghosting and breadcrumbing experiences: A preliminary study among adults. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 1116. <https://doi.org/10.3390/ijerph17031116>.
- Olatunji, B. O., Christian, C., Brosf, L., Tolin, D. F., & Levinson, C. A. (2019). What is at the core of OCD? A network analysis of selected obsessive-compulsive symptoms and beliefs. *Journal of Affective Disorders*, 257, 45-54. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2019.06.064>.
- Olsen, S. F., Yang, C., Hart, C. H., Robinson, C. C., Wu, P., Nelson, D. A., Nelson, L. J., Jin, S., & Wo, J. (2002). Maternal psychological control and preschool children's behavioral outcomes in China, Russia, and the United States. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 235-262). American Psychological Association (APA) Books.
- Orpinas, P., Nahapetyan, L., Song, X., McNicholas, C., & Reeves, P. M. (2012). Psychological dating violence perpetration and victimization: Trajectories from middle to high school. *Aggressive Behavior*, 38(6), 510-520. <https://doi.org/10.1002/ab.21441>.
- Oudekerk, B. A., Allen, J. P., Hessel, E. T., & Molloy, L. E. (2015). The cascading development of autonomy and relatedness from adolescence to adulthood. *Child Development*, 86(2), 472-485. <https://doi.org/10.1111/cdev.12313>.
- Overbeek, G., Stattin, H., Vermulst, A., Ha, T., & Engels, R. C. M. E. (2007). Parent-child relationships, partner relationships, and emotional adjustment: a birth-to-maturity

prospective study. *Developmental psychology*, 43(2), 429-437.

<https://doi.org/10.1037/0012-1649.43.2.429>.

Özel, E.P. (2021). *İlişki odaklı ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtileri yordamada bağlanma stillerinin ve evlilik uyumunun rolü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.

Özsoy, E., & Ardiç, K. (2017). Karanlık üçlü'nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 391-406. Erişim adresi:

<https://dergipark.org.tr/>

Paulhus, D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 421-426.

<https://doi.org/10.1177/0963721414547737>.

Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*, 36(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6).

Petric, D. (2018). *Gaslighting and the knot theory of mind*.

<https://www.researchgate.net/publication/327944201>.

Pettit, G. S., Laird, R. D., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Criss, M. M. (2001). Antecedents and behavior-problem outcomes of parental monitoring and psychological control in early adolescence. *Child Development*, 72(2), 583-598.

<https://doi.org/10.1111/1467-8624.00298>.

Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/274326>.

Rogers, M. J., & Follingstad, D. R. (2014). Women's exposure to psychological abuse: Does that experience predict mental health outcomes?. *Journal of Family Violence*, 29, 595-611. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9621-6>.

- Romm, K. F., Metzger, A., & Alvis, L. M. (2020). Parental psychological control and adolescent problematic outcomes: A multidimensional approach. *Journal of Child and Family Studies*, 29(1), 195-207. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01545-y>.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141-166. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>.
- Sadeer Şen, G. (2023). *Romantik ilişki kalitesinin benliğin ayrılaşması ve duygusal manipülasyon düzeyine göre incelenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şahin, F. (2022). *Ebeveynlerden algılanan psikolojik kontrolün mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition And Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CD>.
- Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B., & Zechmeister, J. S. (2000). *Research methods in psychology* (5th ed.). McGraw-Hill.
- Sayıllı, M., & Kındap, Y. (2010). Ergenin anne-babadan algıladığı psikolojik kontrol: Psikolojik kontrol ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 62-71. <https://antalya.psikolog.org.tr/>.
- Schaefer, E. S. (1965). A configurational analysis of children's reports of parent behavior. *Journal of Consulting Psychology*, 29, 552-557. <https://doi.org/10.1037/h0022702>.
- Simon, G. (2010). *In sheep's clothing: Understanding and dealing with manipulative people*. Little Rock, AR: Parkhurst Brothers, Inc.
- Simpson, J. A., Farrell, A. K., Oriña, M. M., & Rothman, A. J. (2015). Power and social influence in relationships. In M. Mikulincer and P. R. Shaver (Eds.), *The Handbook*

of Personality and Social Psychology: Interpersonal Relations and Group Processes (pp. 393-420). American Psychological Association (APA) Books.

- Smetana, J. G., & Daddis, C. (2002). Domain-specific antecedents of parental psychological control and monitoring: The role of parenting beliefs and practices. *Child development*, 73(2), 563-580. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00424>.
- Smith, J. D., Welsh, D. P., & Fite, P. J. (2010). Adolescents' relational schemas and their subjective understanding of romantic relationship interactions. *Journal of Adolescence*, 33(1), 147-157. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.04.002>.
- Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2010). A theoretical upgrade of the concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self-determination theory. *Developmental Review*, 30(1), 74-99. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2009.11.001>.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyckx, K., & Goossens, L. (2006). Parenting and adolescent problem behavior: an integrated model with adolescent self-disclosure and perceived parental knowledge as intervening variables. *Developmental Psychology*, 42(2), 305. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.42.2.305>.
- Spear, A. D. (2020). Gaslighting, confabulation, and epistemic innocence. *Topoi*, 39(1), 229-241. <https://doi.org/10.1007/s11245-018-9611-z>.
- Strutzenberg, C. (2016). Love-bombing: a narcissistic approach to relationship formation. *Human Development and Family Sciences Undergraduate Honors Theses*. <https://scholarworks.uark.edu/hdfsrstuht/1>.
- Sümer, N., Kaya, B., Ünal, S., Polat, R., Selçuk, E., & Çekem, B. (2009). Bağlanma ve psikopatoloji: Bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 38-45.
- Sweet, P. L. (2019). The sociology of gaslighting. *American Sociological Review*, 84(5), 851-875. <https://doi.org/10.1177/0003122419874843>.

- Szepsenwol O, Shahar B, Doron G. (2016). Letting it linger: Exploring the longitudinal effects of relationship-related obsessive-compulsive phenomena. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 11, 101-104. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2016.10.001>.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). Pearson.
- Tinella, L., Lunardi, L., Rigobello, L., Bosco, A., & Mancini, F. (2023). Relationship obsessive compulsive disorder (R-OCD): The role of relationship duration, fear of guilt, and personality traits. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 37 (2023), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2023.100801>.
- Toroslu, B. (2020). *Erken dönem uyum bozucu şemalar ile romantik ilişki ve partner odaklı obsesif-kompulsif belirtiler arasındaki ilişkide, mükemmeliyetçilik ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün aracı rolü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Torres, A., Garcia-Esteve, L., Navarro, P., Tarragona, M. J., Imaz, M. L., Ascaso, C., Gelabert, E., Plaza, A., Subira, S., Valdes, M. & Martín-Santos, R. (2013). Relationship between intimate partner violence, depressive symptomatology, and personality traits. *Journal of Family Violence*, 28, 369-379. <https://doi.org/10.1007/s10896-013-9502-4>.
- Tozar, M. Z. (2019). *Karanlık üçlü kişilik özelliklerine göre üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Trak, E. (2016). *Hatırlanan ebeveyn ilgisi, yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki ve partner temalı obsesif kompulsif bozukluk semptomları ile ilişkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Trak, E., & İnözü, M. (2017). Yeni bir obsesif-kompulsif semptom içeriği: Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ölçeği ile partnere ilişkin obsesif-kompulsif belirti

ölçeği'nin Türkçe formlarının psikometrik özellikleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 171-185. . <https://doi.org/10.5505/kpd.2017.75047>

Triandis, H. C., McCusker, C., & Hui, C. H. (1990). Multimethod probes of individualism and collectivism. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 1006. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.5.1006>.

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2009). *The narcissism epidemic: living in the age of entitlement*. Free Press.

Ulaş, Ö. (2017). Kişilerarası ilişkiler kuramı: H. S. Sullivan In D. Gençtanırım Kurt & E. Çetinkaya Yıldız (Eds.). *Kişilik Kuramları* (pp.232-267).Pegem Akademi.

Volk, A. A., Schiralli, K., Spadafora, N., Buchner, K., & Dane, A. V. (2021). Cooperative versus coercive dominance strategies: Relations with the environment and personality. *Evolutionary Psychological Science*, 7, 134-150. <https://doi.org/10.1007/s40806-020-00264-8>.

Vonk, J., Zeigler-Hill, V., Mayhew, P., & Mercer, S. (2013). Mirror, mirror on the wall, which form of narcissist knows self and others best of all?. *Personality and Individual Differences*, 54(3), 396-401. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.10.010>.

Waddell, C., Van Doorn, G., March, E., & Grieve, R. (2020). Dominance or deceit: The role of the Dark Triad and hegemonic masculinity in emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 166, 110160. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110160>

Waldinger, R. J., & Schulz, M. S. (2016). The long reach of nurturing family environments: Links with midlife emotion-regulatory styles and late-life security in intimate relationships. *Psychological Science*, 27(11), 1443-1450. <https://doi.org/10.1177/0956797616661556>.

World Health Assembly, 49. (1996). *Prevention of violence: public health priority*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/179463>.

- Yıldırım, B. (2018). *Beliren yetişkinlikte romantik ilişki temalı ve eş odaklı obsesif kompulsif belirtilerin gelişimsel yordayıcıları: özerklik, bağlanma ve mükemmeliyetçilik*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Yıldırım, İ. (2010). *Anne baba desteği ve başarı. Anne babalar çocuklarına nasıl destek olabilirler?*. Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2018). İnsan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 449-467. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mjss/issue/43010/520792>.

EK-A: Duygusal Manipülasyon Ölçeği

Değerli Katılımcı,

Aşağıda kendinizi tanımlamanız adına on ifade bulunmaktadır. Her ifadenin size uygunluk derecesini belirtmenizi rica edilmektedir. Sadece bir kutuyu doldurmanız gerekmektedir.

MADDELER	HIÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KISMEN UYGUN	UYGUN	TAMAMEN UYGUN
1. Bir insanın belli bir şekilde davranmasını engellemek için onu nasıl utandıracağımı biliyorum.					
2. Bir insan nasıl rahatsız hissettirilir biliyorum.					
3. İki insanın birbirileri ile arasını bozmayı biliyorum.					
4. İnsanların yaptıkları bir şeyi tekrar yapmalarını engellemek için nasıl utandıracağımı biliyorum.					
5. Yakın aile ve arkadaşlarımı nasıl tahrik edeceğimi biliyorum.					
6. Duygusal becerilerimi insanları suçlu hissettirmek için kullanabilirim.					
7. İnsanların gelecekte sergileyecekleri davranışlar için endişeli olmalarını sağlayabilirim.					
8. İnsanların gözünde iyi görünmek için onlara övgüler yağdırabilirim.					
9. İnsanları rahatlatmaya çalışıyorum, böylece benimle aynı düşüncede olma ihtimalleri artacaktır.					
10. İnsanların gelecekte farklı davranış göstermelerini teşvik etmek için onların davranışlarıyla ilgili bazen gerçekte olduğumdan daha öfkeli hareket ediyorum.					

EK B: Psikolojik Kontrol Ölçeği

ANNEM				MADDELER	BABAM			
Hiç yapmaz	Bazen yapar	Sıklıkla yapar	Her zaman yapar	Aşağıda Anne ve Babanızın sizinle olan ilişkisinde var olabilecek bazı davranışları yer almaktadır. Lütfen bu davranışların anne ya da babanız için ne oranda geçerli olduğunu size uyan sayıyı işaretleyerek belirtiniz. Her bir ifadeyi önce anneniz için düşünün ve solda yer alan sütunlarda size uyan seçeneği işaretleyin, daha sonra her bir ifadeyi babanız için düşünün ve aynı şekilde sağ tarafta size uygun seçeneği işaretleyin	Hiç yapmaz	Bazen yapar	Sıklıkla yapar	Her zaman yapar
1	2	3	4	1.Eğer onu utandıracak bir şey yaparsam, beni görmezden gelmeye çalıştığı olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	2.Bazı şeyleri onun gibi düşünmediğimde bana soğuk davrandığı olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	3.Yapmamam gerektiğini düşündüğü bir şeyi yaptığımda bana kendimi suçlu hissettirdiği olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	4.Beni başkalarının (arkadaşlarının) önünde utandırdığı olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	5.Ailedeki problemler yüzünden beni suçladığı olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	6.Eğer onu kıracak bir şey yaparsam, gönlünü alıncaya kadar benimle konuşmadığı olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	7.Beni aşağılayıp, küçük düşürdüğü olur (aptal işe yaramaz vb. olduğumu söylediği zamanlar).	1	2	3	4
1	2	3	4	8.Beni bir başkasıyla haksız yere karşılaştırdığı olur (kardeşimle ya da kendi çocukluğuyla).	1	2	3	4
1	2	3	4	9.Beni eleştirirken geçmişte yaptığım hataları dile getirdiği olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	10.Bir birey olarak bana saygı duymadığı olur (konuşmama izin vermediği, diğerlerini bana tercih ettiği zamanlar).	1	2	3	4
1	2	3	4	11.Ben konuşurken sözümü kestiği olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	12.Bazen odama izinsiz girip, çantamı ve eşyalarımı karıştırdığı olur.	1	2	3	4

1	2	3	4	13.Benden çok fazla şey beklediği olur (okulda başarılı olma, iyi insan olma vb).	1	2	3	4
1	2	3	4	14.Ne zaman bir şey anlatmaya çalışsam konuyu değiştirdiği olur.	1	2	3	4
1	2	3	4	15.Beni yok saydığı olur (beni bırakıp yürüyüp gittiği, beni dikkate almadığı zamanlar).	1	2	3	4
1	2	3	4	16.Herhangi bir şey hakkındaki hislerimi ve düşüncelerimi değiştirmeye çalıştığı olur.	1	2	3	4

EK C: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsyonları Ölçeği

Aşağıda insanların romantik ilişkilerinde yaşayabilecekleri deneyimlere ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizin yakın ilişkilerinizde neler yaşadığınızı değerlendirmek istiyoruz. Lütfen aşağıdaki ifadelerin yakın ilişkilerinizde deneyimlediğiniz düşünce ve davranışları ne ölçüde yansıttığını belirtiniz. “Partner” ifadesiyle romantik ilişki içinde olduğunuz kişi (eş, sevgili, nişanlı, sözlü vb.) kastedilmektedir.

Bana hiç uygun değil.	Bana biraz uygun.	Bana orta düzeyde uygun.	Bana oldukça uygun.	Bana çok uygun.
0	1	2	3	4

1. Partnerimi gerçekten sevmediğim fikrini aklımdan çıkaramam.	0	1	2	3	4
2. Partnerimle ilgili şüphelerimi kolaylıkla aklımdan çıkarabilirim.	0	1	2	3	4
3. İlişkimden sürekli şüphe duyarım.	0	1	2	3	4
4. Partnerimin bana olan sevgisiyle ilgili şüphelerimi aklımdan çıkarmakta zorlanırım.	0	1	2	3	4
5. İlişkimin doğru olup olmadığını tekrar tekrar kontrol ederim.	0	1	2	3	4
6. Sürekli partnerimin beni gerçekten sevmediğine dair kanıt ararım.	0	1	2	3	4
7. Partnerimi neden sevdiğimi kendime tekrar tekrar hatırlatmam gerektiğini hissederim.	0	1	2	3	4
8. Partnerimin beni sevdiğinden eminim.	0	1	2	3	4
9. İlişkimde bir şeylerin “doğru olmadığına” dair düşüncelerden aşırı derecede rahatsız olurum.	0	1	2	3	4
10. Partnerime olan sevgimden sürekli şüphe duyarım.	0	1	2	3	4
11. Partnerime sürekli beni sevip sevmediğini sorarım.	0	1	2	3	4
12. Sık sık ilişkimin “doğru” olduğuna dair onay ararım.	0	1	2	3	4
13. Partnerimin aslında benimle birlikte olmak istemediği düşüncesi beni sürekli rahatsız eder.	0	1	2	3	4
14. Partnerimi ne kadar sevdiğimi tekrar tekrar kontrol etmem gerektiğini hissederim.	0	1	2	3	4

EK Ç: Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirtiler Ölçeği

Aşağıda insanların romantik ilişkilerinde yaşayabilecekleri deneyimlere ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizin yakın ilişkilerinizde neler yaşadığınızı değerlendirmek istiyoruz. Lütfen aşağıdaki ifadelerin yakın ilişkilerinizde deneyimlediğiniz düşünce ve davranışları ne ölçüde yansıttığını belirtiniz. “Partner” ifadesiyle romantik ilişki içinde olduğunuz kişi (eş, sevgili, nişanlı, sözlü vb.) kastedilmektedir. Rakamlar aşağıda görülen sözlü ifadelere denk gelmektedir:

Bana hiç uygun değil.	Bana biraz uygun.	Bana orta düzeyde uygun.	Bana oldukça uygun.	Bana çok uygun.
0	1	2	3	4

1. Partnerimin sahip olduğu ahlak düzeyinden memnunum.	0	1	2	3	4
2. Partnerimin sosyal becerilerini tekrar tekrar gözden geçiririm.	0	1	2	3	4
3. Partnerimin yeterince akıllı ve derinlik sahibi biri olup olmadığını sürekli sorgularım.	0	1	2	3	4
4. Partnerimin dış görünüşünden memnunum.	0	1	2	3	4
5. Partnerimin sosyal becerileri ile ilgili düşünceler beni rahatsız eder.	0	1	2	3	4
6. Partnerimin ahlaki düzeyine ilişkin şüpheler beni sürekli rahatsız eder.	0	1	2	3	4
7. Partnerimin zihinsel olarak dengesiz olduğu fikrini aklımdan çıkarmakta zorlanırım.	0	1	2	3	4
8. Partnerimin yeterince zeki olup olmadığı konusunda çevremdeki insanlardan (arkadaşlarımdan, ailemden vs.) sık sık onay ararım.	0	1	2	3	4
9. Partnerimle birlikteyken onun fiziksel kusurlarını görmezden gelmekte zorlanırım.	0	1	2	3	4
10. Partnerimin hayatta “bir şey başarma” becerisini sürekli diğer kadın/erkekleriyle karşılaştırırım.	0	1	2	3	4
11. Partnerimin zekâ seviyesini diğer kadın/erkekleriyle sürekli karşılaştırırım.	0	1	2	3	4
12. Partnerimin duygusal tepkilerini diğer kadın/erkeklerle karşılaştırma eğilimimi kontrol etmekte zorlanırım.	0	1	2	3	4
13. Partnerimin yeterince zeki olmadığı düşüncesi beni çok rahatsız eder.	0	1	2	3	4

14. Partnerimin fiziksel görünüşündeki kusurlarla ilgili düşünceler beni sürekli rahatsız eder.	0	1	2	3	4
15. Her gün partnerimin “iyi ve ahlaklı” bir insan olmadığı düşüncesinden rahatsız olurum.	0	1	2	3	4
16. Partnerimin zekâ seviyesinden memnunum.	0	1	2	3	4
17. Sürekli, partnerimin yeterince ahlaklı olduğuna dair kanıt ararım	0	1	2	3	4
18. Partnerimin sosyal konulardaki beceriksizliğine ilişkin düşünceler beni her gün rahatsız eder.	0	1	2	3	4
19. Partnerim aklıma her geldiğinde görünüşündeki kusurları düşünürüm.	0	1	2	3	4
20. Partnerimin ahlak düzeyini sürekli incelerim.	0	1	2	3	4
21. Sürekli, partnerimin sosyal yetersizliklerini telafi etmeye çalışırım.	0	1	2	3	4
22. Partnerimin duygusal olarak dengesiz olduğuna ilişkin şüpheler beni rahatsız eder.	0	1	2	3	4
23. Partnerimin sosyal becerilerinden memnunum.	0	1	2	3	4
24. Partnerimin tuhaf bir şekilde davranıp davranmadığını sürekli incelerim.	0	1	2	3	4
25. Zihnim partnerimin hayatta başarılı olup olmayacağını değerlendirmekle çok meşguldür.	0	1	2	3	4
26. Partnerimin fiziksel kusurlarını diğer kadın/erkekleriyle karşılaştırma konusunda kontrol edemediğim bir dürtü hissedirim.	0	1	2	3	4
27. Partnerimi düşündüğümde, modern dünyada başarılı olabilecek türden biri olup olmadığını merak ederim.	0	1	2	3	4
28. Sürekli, partnerimin iş hayatındaki başarısına dair kanıt ararım.	0	1	2	3	4

EK-D: Kişisel Bilgi Formu**Kişisel Bilgi Formu**

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Eğitim Durumunuz: İlkokul Ortaokul Lise Lisans Lisansüstü

Çalışma Durumunuz: Çalışıyorum Çalışmıyorum Öğrenciyim

Medeni Durumunuz: Evli Bekâr

Şu an devam etmekte olan ilişkiniz var mı? Var Yok

Cevabınız evetse ilişkiniz kaç aydır devam ediyor? (Ay cinsinden yazınız):

Cevabınız hayırsa ayrılık nedeniniz nedir? (Tek kelime ile):

Mevcut ilişkinizden ne kadar memnun olduğunuzu 1 ile 5 arasında bir puan veriniz:

1 2 3 4 5

**EK-E: Araştırma Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu/ Araştırma Etik Komisyonu Onay
Bildirimi**

**T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük**

Sayı : E-35853172-399-00003017336
Konu : Etik Komisyon İzni (Zeynep ÇELİK)

16/08/2023

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 31.07.2023 tarihli ve E-51944218-399-00002986740 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık yüksek lisans programı öğrencisi **Zeynep ÇELİK**, **Prof. Dr. İbrahim KEKLİK** danışmanlığında yürüttüğü "**Duygusal Manipülasyonun Yordayıcı Olarak Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol ve Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsyonlar**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **08 Ağustos 2023** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Sibel AKSU YILDIRIM
Rektör Yardımcısı

EK-F: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

17/04/2024

Zeynep ÇELİK

EK-G: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

17/04/2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: Duygusal Manipülasyonun Yordayıcıları Olarak Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol ve Romantik İlişki Temalı Obsesyon ve Kompulsiyonlar

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
17/04 /2024	96	18,502	22/03 /2024	%5	2352536838

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Zeynep ÇELİK

Öğrenci No.: N21130659

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

İmza

Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Prof. Dr. İbrahim KEKLİK, İmza)

EK-H: Thesis/Dissertation Originality Report

17/04/2024

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Perceived Parental Psychological Control and Relationship Focused Obsessions and Compulsions As Predictors of Emotional Manipulation

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
17/04 /2024	96	18,502	22/03 /2024	5%	2352536838

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Zeynep ÇELİK

Student No.: N21130659

Department: Educational Sciences

Program: Guidance and Psychological Counseling

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
(Prof. Dr. İbrahim KEKLİK, Signature)

EK-I: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezime ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

17 /04 /2024

(imza)

Zeynep ÇELİK

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezini erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanın önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

